

BEST AVAILABLE COPY

EESTLANE, kolmapäeval, 9. septembril 1964 — Wednesday, Sept. 9, 1964

RVN ootab Tim Bucki rünnakut

Kanada eestlaste võitlusorganisatsiooni perekondlik-õhtu 23. oktoobril

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus pidas möödunud nädalal koosoleku, kus arutati RVN tegevusest lõpuga Ohenduses olevaid küsimusi. RVN korraline aastakoosolek otsustati kokku kutsuda laupäevaks, 31. oktoobriks. Nädal enne üldkoosolekut korraldatakse reedel, 23. oktoobril Eesti Majas traditsiooniliseks saanud RVN perekondlik-õhtu, millest saadav tulu läheb RVN majanduslikuks toetuseks. Koosolekul kaaluti ka Kanada kommunistide juhi Tim Bucki poolt Tallinna raadio kaudu eestlaste vastu suunatud kallalräängidele vastu astumist, milleks vajaliku vastuaktiooni teostab RVN väliskomisjon.

Kuna Tim Buck Moskva kutsel Tallinnas viibides on esinenud kokku kolme raadiointervjuuga, tungides kallale pagulaseestlastele Kanadas ja lubades eriti noorematele eestlastele kommunistlikku selgitustööd tegema hakata, on RVN juhatus jälginud tema väljaastumisi ja arvestab võimalusega, et Venne ja Kanada kommunistide poolt alustatakse ühist rünnakut Kanada eestlaste vastu.

Senini ei ole Tim Buck Kanadas ennast veel väljendanud ja ka Kanada kommunistlik ajakirjandus on seni vaikunud Tim Bucki teistist Venemaal ja N. Eestis.

See senine vaikimine võib aga tähendada kommunistide ettevalmistatud edaspidiseks väljaastumiseks ja selleks tuleb valmis olla.

RVN juhatus võttis teadmiseks juhatusliikme mag. E. Kareda teadaande tema lahkumisest terviselikel põhjustel RVN juhatusliikme ja rahvuspoliitilise komisjoni esimehe kohtadelt. RVN juhatus liigmeks kutsuti E. Kareda asemele esimene kandidaat K. Eerme ja rahvuspoliitilise komisjoni esimeheks komisjoni senine abiesimees U. Jürima. Kuna rahvuskultuuri komisjoni esimees K. Eerme on palunud ennast vabastada rahvuskultuuri komisjoni esimehe kohalt, pandi komisjoni esimehe ülesanded komisjoni senisele sekretärile E. Salurannale.

Koosolekul andis peasekretär E. Salurand ülevaate RVN majanduslikust olukorrast.

RVN majandusliku aastaaruande teatavalustamiseks otsustati teostada toetuste kogumine Vabadusfondi raudraamatuga. Kaaluti ka teisi teid, kuidas RVN toetusid suurendada.

IV Eesti Päevade küsimuses, mil USA Eesti Rahvuskomitee otsuse toimuvad New Yorgis 1967. aasta otsustati peakomitee abiesimehe koha täitmine Kanadalt poolt lükata edasi, kuni III Eesti Päevade viimse üldkoosoleku toimumiseks. Kodumaalt lahkumise 20. aastapäeva tähistamine korraldatakse Torontos kol. A. Rebase külaskäikupuhul 18. septembril toimuvatel "tu kodumaale", kus RVN esimene H. Pärkma esineb vastava sõnumiga.

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCES METHODS EXEMPTION 3B2B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2003 2006

BEST AVAILABLE COPY

K A A S M A A L A S E D !

E T A teatab:

N. Eesti teenekas punakirjanik Rudolf Sirge vastuvõtul Toronto eestlaste juures.

Esmaspäeval, 21 septembri õhtust kuni teisipäeva varahommikuni toimus RVN juhatuse liikme, Rahvuskultuuri komisjoni esimehe ja Kultuurarhiivi juhataja kirjanik Karl Eerme kodus, eestlaste korterimajas 8 Corinth Gdn. Toronto, saalajane koosolek N. Eesti teenelise punakirjaniku ja endise hävituspataljoni ase-Rudolf Sirge vastuvõtuks, kes nädalavahetusel viibis Torontos N. Liidu kultuuri delegatsioonil liikmelises koosseisus.

Koosviibimisest võtsid osa kirjanik Salme Ekbaum, kirjanduskriitik ja luuletaja Johannes Oja, kirjanik Magda Pihla ja ajakiri "Vaba Eesti" toimetaja Arvo Naelapea, ning veel teisi.

Eesti ajalehti ja rahvuspoliitilist võitlusorganisatsiooni RVN-u sellest koosolekust ei informeeritud, seega ignoreerides meie olulisi asutisi ja toimides vastutustundetult omapead. - Hiljem aga kuuldudes on need isikud sulgenud informatsiooniks oma suud ja samas pannud käima kõik rattad selleks, et takistada töö levikut kaasmaalaste hulgas.

Kodumaalt põgenemise 20-dal aastapäeval on Toronto-eestlaste vaimu-intelligents rutanud avasüli vastuvõtma kommunistlikku funktsionääri ja astunud sellega sammu, mis killustab meie pagulaste ühtsust ja poliitilist mõtlemist. - See on otsene välisvõitlusliku tegevuse kahjustamine.

Samal ajal viibis Toronto eestlastel külas meie sõjasangar kolonel A. Rebane, kes oma sõnavõttus esitas selgeid sihtjooni ja meenutas meie põgenemispäevade töötusi. - meie võitlusorganisatsioonid on teinud senini oma parima, et et selgitada ja vastu astuda punaste sireenide meelitustele - kuni esmaspäeva õhtuni, mil see ühisrinne varises kokku.

Kuna on põhjust arvata, et avalikkusele kuuluv ja vajalik informatsioon lümmatatakse osavõtjate poolt, siis käesolev bülletaan loeb oma kohuseks esitada lühidalt sündmuste käiku.

Pühapäeval, 20 septembril võttis R. Sirge ühenduse Salme Ekbaumiga, teatades et temal on tervitusi ja pakk ülcanda Minni Nurme'lt kodumaalt ja avaldas seejuures soovi kokkusaamiseks ka teiste kirjandusnimestega Torontos, et nende -ga mõtteid vahetada ja anda vajalikku informatsiooni. Sellele järgnevalt võeti vastavad ühendused ja määrati kokkutulek esmaspäeva õhtuks. - Peoperamees Karl Eerme sõidutas R. Sirge "King Edward" hotellist oma korterisse, kus kutsutud seltskond juha ootas. - Millest seal räägiti ja mida seal edasi anti, selle kohta puuduvad üksikasjalised andmed. Teada aga on, et alles teisipäeva hommikul koidu eel lahkus seltskond ja R. Siirge sõidutati tagasi hotelli!

Loeme oma kohuseks esitada faktilisi andmeid, võetuna N. Eesti omadest allikatest, et "kes on kes" sealse kirjanike-funktsionääride peres.

Rudolf Sirge, sünd: 1904.a. Tartus. Alates 1940.a. n.n uue elu ehitaja. ENSV kirjanike Liidu sekretär. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordeniga "Austuse märk".

Minni Nurme, sünd: 1917.a. Viljandimaal. Siirdus sõja ajal koos abikaasa Aadu Hint'iga N. Liitu. Alates 1944.a. ENSV Kirjanike Liidu liige.
Aadu Hint, sünd: 1910.a. Muhus. Oli 1940.a. juuni pöörde aktiivne teostaja. Eesti kirjanduse lülitaja kommunisti. "Kommunist" ja "Viisnurga" toimetaja. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordenitega. ENSV ülemnõukogu liige.

Tallinnas asuv "Välis-eestlastega Kultuurisidemete arendamise Komitee, ning Välismaaga sõpruse ja Kultuurisidemete arendamise Ühingu" liikmed on asunud väga hoogsale tööle oma eesmärkide saavutamiseks. (Propaganda ajaleht "Kodumaa" väljaandjad) - See oli esimene katse Kanada-eestlastega kontakti loomiseks ja pagulus-eestlaste vastupanu murdmiseks.

KUS TOIMUB JÄRGMINE MADALLÖÖK?-KES ON JÄRGMISED VÕURUSTAJAD?-MIS SAAB EDASI?

Esmaspäeval, 28 septembril 1964.

(Välja saadetud 3000 ek)

BEST AVAILABLE COPY

Stack Joe
päevaraadi

Sirge ja kõver

UUE TOA XIAPAPA NÄGI UNES, ET TA OLII PILT ja ripus ühes ametiasutuses ruumi seinal. Aga tema näo ees ei olnud klaas, vaid üks teine pilt. Selle peal oli veel kolmas pilt ja alles siis klaas. Selle tõttu ta ei näinud midagi, vaid ainult kuulis. Aga ometi ta teadis, et esimene pilt, mis vahtis läbi klaasi, oli Nikita Hrushtshovi ümmargune larv ja selle all pöörnitses Josif Stalin. Kolmas, seljaga vastu pappi oli tema. „On mulle aga koht leitud,“ mõtles äiapapa, kuid unenäoga pole tingida — muudkui võta heaks või pane pahaks.

RUUMIS ISTUS KOOS väliseestlastega Kultuurisidemete Komitee kultuuritoimkond. „Toronto on eesti kodanlaste kõige kõvem kant,“ ütles üks komisjoni liige, „sinna kuluks väänata üks lõuaaak, nii et nad malgutavad ja hakkavad järele mõtlema, mis on lubatud ja mis mitte.“ — „Mis lõuaaak,“ ütles teine, „sinna tuleb anda üks sirge — ökva silmade vahele. — „Heakene küll, haagi andjaid meil on, aga kes suudab anda sirge,“ ütles esimene. „Kui vähe tell on bolshevistlikku valvust,“ kritiseeris kolmas. „Kui on vaja anda sirge, siis on asi lihtne — tuleb saata Rudolf Sirge.“

„TORONTOS ON OLUKORD PRAEGU JÄRGMINE,“ jutustas keegi, kes oli asjatundja või koguni tolmkonna esimees. „Seal ei tarvitse noortele kallale tungida, kuna nad on nagu nii rünnaku objektideks. Sirge on tarvis anda vanematele tegelestele. Nii on kõige parem, et Sirge läheb ja võtab kontakti seal mõnede kultuurilalal tegutsevate lihtsameelsete inimestega. On arvata, et see kokkusaamine saab kohe teatavaks ja levib kulutulena. Igaks juhuks tuleb aga paljundada siiski 3000 eksemplaris fendleht ja lalal saata — nendele, kes kohalikke eesti lehekesi ei loe. Lendleht mõjub paremini kui ajaleht „Kodumaa“, kus hiljem jutustame seda lugu kolmandast vaatevinklist. Teades, et Toronto eesti kodanlaste enamus on nääsus närvidega, ei tarvitse me kahelda, et sündmus mõjub nagu pomm ja lähub ratsionalistlikku üksmeelt tekitab segadust pikemaks ajaks. Kas oitakse kavaga põhimõttelikuult nõus? — Tänan, õhel häälele otsustatud.“

„AJA PILT,“ ütles teine hääli, „on kõige parem valida hooaja algus — enne kui seltskondlik tegevus ja teatrielu veel saab jalg maha. Septembris sõidavad Torontosse natside sõjakangelane kolonel Rebane ja direktor Maristi ühemeheline teatritrupp. Samal ajal tuleb ka Sirgel korraldada oma etendus, siis on kaks esimest varjutatud ja kiskimine kestab terve läbi. Sekretär, palun kirjutage Sirgele tuusik ja komandorohvke. Märkige parteiliseks sõidueesmärgiks — anda Toronto eestlastele üks sirge vastu nägu.“

„KUULUJUTTUDE LEVITAMISE SIDEPUNKT TORONTOS,“ kõneles kolmas hääli, „peab kasutama olukorda maksimaalseks segaduste tekitamiseks. Sirge operatsioonil õnnestumise järgi võib liikvele lasta igasuguseid võimalikke ja võimalitud lugusid — kõik lelavad uskujaid. Nende edasikandjatena asuvad tegevusse tuhanded vabatahtlikud. Iga sünnipäeva pidustus ja muidu perekondlik kokkutulek teenib automaatselt partei eesmärke. Mida n. n. patrootilisem tegelane, seda paremini ta meie sihtide eest tõstab — kas ei ole oluline olukord!“

„NOORSOOTÕO SEKTORIKS ON MEIL SIISKI TEATUD PUUDUJAAKE,“ kurtis üks uus hääli. „Noored teatavasti ei usalda vanemaid tegelasi ja võtavad nende omavahelisi lahinguid kui paratamatut rumalust. Kas ei tuleks noorte jaoks organiseerida erilisi propagandarakukesi, kes neile edasi annavad tõde kodumaalt ja meelitavad palverännakutele isade maale?“

„TÄIESTI TARBETU,“ vastas tolmkonna esimees. „Nagu te teate, ei oma noored peaaegu mingisugust osatähtsust n. n. antikommunistlikus võitluses. Samuti ei ole meil erilist põhjust neid kutsuda Nõukogude Eestit külastama või koguni slla õmberasuma. Nad on liiga harjunud ameerikaliku mugava elustiiliga ja neist ei ole meil mingit kasu. Peamise tähtsuse omab selle tõttu ainult nende kiire teostamine, mis omakorda purustab täiesti vanema kodanlaste grupi moraali ning lootuse. Eriorganisatsioonil ellukutumine selleks on samuti tarbetu ja teeks meile ainult asjatut kulu.“

UUE TOA XIAPAPA TÕUSIS PURISTADES ISTUKILE, hõõrus silmi ja vaatas toas ringi. „Kas teate, mulle anti sirge vastu nägu,“ ütles ta, „ja andja oli keegi Sirge.“ — „Ei tarvitse jutustada,“ lausis Volderman, „juba on teada. Sa kuulsid läbi üne, mida Kulupuu jutustas. On alanud uus taktikaline periood eestlaste tosu väljavõtmises. Partel annab käsu ja meie täidame nagu kõige kuulekamad jüngrid. Kadestusest, rumalusest, ühineägellikkusest, vihkamisest ja väiklusest. Lõikame teineteise kõrisid samama tuleviku nimel. Keerame sirged asjad kõveraks ja tõmbame kõverad sirgeks.“

SAMAL HETKEL HELISES TELEFON ja Uuetoa noorik võttis kõne vastu. Ta ei vastanud sõnakestki — ainult kuulas ja malgutis ja siis pani toru hargile. Tolbudes jutustas, et helistaja olnud Amanda Tavalline. Rääkis uuemaid uudiseid sinna pealt. Sirge olevat lahtnud ära hüpata ja kälnud konsulaadist passi nõudmas. Kuna passi ei antud, siis vandus hirmsasti ja jättis hüppamata. Punased asutavad oma kogudust ja korjandus kiriku jaoks on juba alanud. Uuetoa Volderman aga olevat vana kommunist juba Eesti Vabariigi ajast. Sõjaväes teenides olevat kannud punaseid pükse ning praeline — vaadeke, kes ma olen.

Meie hoiak

Meie, vabade eestlaste, olemasolu on juba kakskümmend aastat olnud valusaks pinaks meie kodumaa okupantide silmas ja meid on katsutud likvideerida igal mõeldaval viisil. Peale selle kul nad äranägid, et aastate eest käikulas-tud kokukutsumise aktsioon ainult mõned nõdrameesid ja kriminaalid tagasi tõi, muudeti taktikat ja asuti meid ründama meie asukoha maades, et lõhkuda meie ühiskonda ja halvata me võitlusvõimet ja taht.

Kuna meil ei ole olemas oma poliitsed ega vastuluure organid, siis me oleme surutud olukorda mida sõjas nimetatakse „üksik mees keitsel“. Igaüks on meil iseseisev võitlusüksus, kellel peab olema selge meie vaenlase olemasolu, ambitsioonid ja võitlus taktika.

Arvestades meie karmil salusega ja kohutavate kogemustega, ei peaks olema raskusi võitlusjoone äramääramisega: ühel pool on meie kodumaad okupeeriv ja orjastav venelane koos eestisoost kaasajooksikutega ja teisel pool vabadel maal elavad eestlased kes enda ja kodumaal viibivate kaasmaalaste nimel nõuavad tagasi oma iseseisvat riiki. Meie nõue on selge: vene okupatsioon peab kodumaal lõppema ja mingile muule kompromissile meie ei saa minna.

Kodumaalt lahkudes oli see kõik igale ühele selge ja endastmõistetav, kuid nüüd näib, et aeg ja mitmekülgne, intensiivne ja järjekindel komude propaganda on hakanud teataval määral oma mõju avaldama mitmesugusel viisil. On tõesti juba leidunud inimesi, kes on koputanud venelase uksele ja palunud viisat oma kodumaa külastamiseks. Venelaselt, kellel endal puudub igasugune luba, õigus ja viisa meilt, maa omanikkudelt, eestlastelt, sellel maal viibimiseks...

Ed. Tublin pidas kaua aega vastu ja viskas tagasi ukse vahelt sisse sokutatud pakikese „kodumaalt“ kuni lõpuks siiski andis järele... ja Toronto Eesti Meeskoor peab teda veel tänapäevani oma auliikmeks (Missuguse au?)

Koos majandusliku kindlustunde suurenemisega oleme kaotamas poliitilist erksust ja valvust. Olles põhiliselt ausad inimesed, on mõeldav, et sarnane treenitud sulil nagu Haamen võis rootsi eestlaskonna peaaegu terves ulatuses „ait vedada“. Kuid mõistmatu ja hukka-

mõistetav on see naiivsus, mis viis alles hiljuti terve Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi Toronto Osakonna juhataste Tallinnast Torontosse saadetud vana paadunud komu, R. Sirge (kelle käest aus Eesti koer konti ka ei võta vastu) poliitilisele välkmittingule.

Meie ei saa ütelda, et need inimesed oleksid komud ja väljajäetud meie ühiskonnast. See oleks just see, milleks Sirge välja saadeti. Seda tõestab ka see väedus millega tasutud või vabatahtlikud Sirge kaasabistajad välja andsid seda koosolekut kirjeldava lendlehe. On vaidlematult selge, et komudel on Torontos ka oma ehtsad agendid ja kindlasti pidas Sirge ka nendega koosoleku kuid sellest koosolekust ei ilmunud muidugi mingit lendlehte.

Arvestades üldise rahva reaktsiooniga Sirge trikile peame konstateerima, et Sirge aktsioon ebaõnnetus täielikult ja mõjus meie ühiskonnale ainult tervendava süstina. Tehtud järeldusi mõne üksikisiku suhtes tuleb võtta ainult kui distsiplinaar karistust, mitte aga kui meie poliitilise võitluse peajõont.

Omavaheliselt meil on aga kohuseks etteheita neile kaasmaalastele kardetavat naiivsust kes läksid nii kergelt väljajäetud õnge. Sirgel tarvis vaid ütelda mõned krõbedamad märkused venelaste kohta (mis tal saatjate — venelaste — poolt kindlasti lubatud oli) ja halletseda oma naise küüditamist ja usaldus olgi võidetud (Olgu lisatud, et Sirge naine küüditati eksikambel kas saatuse Iroonlast või Jumala õiglusest just sel ajal ühe teise naise asemel, kui Sirge ise oli teises kandis küüditamises kaasmaalasi).

Inimlikult me mõistame seda uudishimu ja sentimentit iga kodumaalt tulija vastu ja loodame saada mingeid lähemaid andmeid.

Kuid selge pea peab küsima meilt: andmeid? — Mitu kohvikut on Tallinnas, kuidas on kinode nimed, kuidas viinahinnad on kõrtsides jne. Mis see meid aitab?

Peame olema teadlikud selles, et meie juurde saadetud isik annab meile need „andmed“, mida meile vaenlane saadab. Mitte midagi rohkemat.

Meil on ainult üks huvil: millal ja kuidas me saame venelased meie maalt välja ja sellepärast on ka meil igale meie juurde tulevale

või saadetule inimesele esitada ainult kaks küsimust: 1) kas sina tahad, et venelane me maalt välja aetaks, ja 2) kuidas seda saaks teha? Kui meie neile küsimustele ei saa sobivat ega usaldusväärset vastust, siis on järgmine samm: ukse näitamine. Punkt.

Järgmise komude sammuna on katse meie v. ikelaste mõrgitamiseks. Umbes kuu aega tagasi ujutati Stokholmi perekonnad üle Tallinnast saadetud raamatutega eelkoolilastele lastele, ja levitati teadet, et need raamatud on Toronto Eesti Majas tõeõnneasteas juba tarvitusele võetud.

Informatsioon oli varajane, sest need raamatud ilmusid Toronto Eesti Majja alles laup. 3. okt. paari idiootlikult naiivse tegelase vahendusel. Siin on igasugune kommentaar ülemäärane ja loodame, et need järgmisel koolipäeval, laup. 10. oktoberil Eesti Maja prügikasti rändavad — kas või koos levitajatega. Naiivsusel on kah oma piirid.

Eesti lasteaid ei tohi terves koosseisus minna mõne põrunud aru tõttu komude õnge.

Riiast on saabunud Toronto Lõhi organisatsioonidele ettepanek, et kõik kulud tasutakse, kui Läti täienduskool hakkab töötama nende poolt saadetud õppekavade järele. Millal sarnane ettepanek meile Tallinnast saabub?

Või peetakse meid siiski kõigile vaatamata intelligentsemaks? Olgem valvel!

BEST AVAILABLE COPY

E F A (contab):

K A A S M A A L A S E D !

BULLETAAN # 2.

ARUSAAMATUSTE VÄLTIMISEKS JA IGASUGUSTE LAIMUJUTTUDE PIDURDAMISEKS
TEATAVATE RINGKONDADE POOLT LOEB E F A OMA KOHUSEKS TEATADA JÄRGMIST:

E F A protendeerib ainult faktidele ja tõsioludele rajatud informatsiooni vahendamisele, kuni meie vabas maailmas eksisteeriv eesti ajakirjandus, milline on laskunud okupatsiooni aegade tasemele, kust tõde võis leida ainult ridade vahelt, on taas leidnud oma õige koha meie pagulaskonnas kui erapooletu uudiste vahendaja

E F A rahvuslikult meelestatud eestlased ei saa enam vaikseteks pealtvaatajateks jääda, olles viimastel aastatel jälginud osa meie inimeste tööd, mõningates meie poolt asutatud organisatsioonides, nähes punaussi pugemist meie Toronto-est-laskonda, keda seni poeti üheks immuunsemaks kantsiks kommunismi propaganda vale-de vastu. Lääneriikide järelandmise poliitikast pole meil midagi õppida.

E F A jätkab bulletaanide väljaandmist seni kui "haiglased hambad" on eemaldatud, mis teadagi tekitab valu nii mõnelegi asjaosalisele ja selle sõpradele, kuid aitab säästa terveid, kes tugevatena ja teotahelistena võivad moodustada kompaktsema eestlaste ühiskonna järgmisteks, võimalikeks Tim Buck'i rünnakute pa-reerimisteks.

Kuidas võis selline rahvuspoliitiline skandaal Torontos teoks saada, osa meie kirjanike, kuntsnike ja teiste juhtivatele kohtadel olnud isikute poolt, jääb kõigile mõistatuseks? - Arvatavasti jääb saladuseks ka see, millistel motiividel astusid need inimesed sellise häbiväärse sammu? - Kas saivad nad maksetud, või toimisid ideoloogilistel põhjustel? - Kas hirmutati neid selleks, või läksivad pu-nategelasega kohtuma ainult kergemeelsest auahnusest? - Midagi ei tea! - Keegi ei tea! - Isegi meie poliitiline võitlusorganisatsioon RVN-u ei tea, tahtes ainu-üksi vaikida - või on sunnitud vaikima "mingisuguse nähtamatu jõu" poolt! - Ühte asja aga nad siiski teavad ja on avaldanud range otsuse, pärast kahte, erakorrali-se juhatusse koosoleku pidamist, et süüdi pole selles skandaalses loos mitte nende sõbrad Ekbaum'id, Eerme'd, Oja'd, Pihla'd, Naelapea'd kes läksivad naiivselt pu-nase kulleri R. Sirge'ga salajasele koosviibimisele, vaid süüdi on hoopis E F A väljaandjad, kes julgesid hakata kergitama saladuslikut mõnede meie tegelaste tegevusest ja sellest informeerisid Bulletin # 1-ga teadmatuses viioivat pagu-laskonda. --- "Kõik süüdistuskahurid tulevad suukata E F A väljaandjatele", kõ-lab momendil loosung meie Ühispinga, Rvn-u ja ajalehtede toimetustes, et sundida rüükima "mees tänavalt", kes on poliitiliselt ebaküps ja mitte võimeline arvusta-na meie "kõrgema seltskonna" tegelasi, ega nende tegevust.

Endised rindesõdurid aga ei saa enam vaikida, ega jääda kauemini pealtvaa-rajate ridadesse. - Kui 20 aastat tagasi sai tulistatud vaenlase pihta Määksal, Luunjas, Kavastus, Narva-Tartu või Meristu all, siis nüüd olude sunnil peab tuli-elvi asendama pliiats, sulg, või kirjutusmasin. - Meie suurim ja jõhkram vaenla-ke kommunism pole muutunud, ega pole selle isu täitunud meie põliste eestlaste kodumaa okupeerimisega, meie rahva orjastamisega, või küüditamisega Siberi. Si, nüüd on see sirutamas oma punasõrad isegi meie pagulaste järgi lääne hennisfääris, et hävitada, lõhkuda ja killustada nagu nad teevad seda meie kodumaal meie ahvaga. --- Selleks sai R. Sirge ülesande Maskvast, luua kontakte ja ühendusi meie vaimutegelastega Torontos ja kelle käikudest olivad teadlikud R.C.M.P. ning I.L.A. luurekeskused - mitte aga meie juhtkond! - Kas härrad ja daamid meie "kõr-emas seltskonnas" ikka veel ei haista hädaohtu, millesse nad tõukavad meie pa-ulaskonna kui nad eelistavad mahavaikimisega kaitsta oma naiivsete sõprade ker-emeelseid tegusid? - Kas tõesti usute et Sirge madalööök jääb viimaseks? - Kas lete unustanud milliseid "sirgeid" jagas Suurväli eestlastele Stockholmis? - Kas i meenu teile Haavani madalsirged New Yorgis, Rootsis? - Kas ikka veel usute oma eniaulsetesse ajudesse, mis võimaldas teile põgenemise ja mitte eesti sõdurites-e, kes higis ja veres hoidsid rinnet, andes teile aega pakkimiseks-põgenemiseks unase lavilast eest 1944.a. septembrikuul? - Kas pole teile ikka veel selge, et "mehele tänavalt" võlgnete oma praeguse positsiooniga koha meie ühiskonnas ja mi-ne oma isiklikule õnnele, teadmistele? (Jatkub pöördel)

BEST AVAILABLE COPY

- 2 -

Et meie pagulaskes as kellegil ei tekkiks mingit kaksipidi mõtlemist, selleks hoidame ülevaatliku pilgu tagasi, seoses punakulleri Sirge visiitidesse Ekbaum'i ja Eerme korteritesse. - Poleks huvituseta vaadelda koosolekuid möödunud aasta novembris 1963.a. ja varakevadel 1964.a, millised võivad - kuid võivad ka mitte olla ühenduses praeguste sündmustega. - Allpool järgnevad isikud "kes on kes" ei peaks veel tähendama, et see ja teine on punane, roosa, kollane, või roheline - küll aga peaks võtma järgmistel Moskva kulleritel tahtmise nende inimeste tülitamiseks, sest nad on hoiatatud.

1963.a. hilis-sügisel alustas H. Oja, kes on ÜEKSKO juhatuse liige, korjandusaktisiooniga kaasmaalaste keskel Torontos, et küllakutsega austada Rootsis elutsevat dr. Ivar Grünthal'i. Kuna suurem osa meie kaasmaalastest ei teadnud kes on dr. I. Grünthal, siis jäädi võrdlemisi külmaks ja ükskõikseks H. Oja aktisioonide.

Dr. Grünthal saabus aga siiski Torontosse, kus talle korraldati osa meie vaimuinimeste poolt kohviõhtu O. Puhm'i kiriku seltskondlikes ruumes. - Tagantjärele on selgunud mõndagi huvitavat eelmainitud isikust, kes on ajakiri "Mana" peatoimetaja ja üliaktiivne kirjandusnimene, olles arvukalt tõlkinud N. Eestis ilmunud punaluuletajate värsse rootsikeelde. Teadaolevatel andmetel on dr. I. Grünthal ainuke eestlane, kes selle aasta alul koos Kolk-Laaban'i abiga saatsid Rootsisist telegrammi Hispaaniasse, millise tekst kõlas järgmiselt: "Fashistlikus vanglas vaevlevale kolleegile tervitusi"! Allakirjutanud Ivar Grünthal. Mainitud telegramm toodi mõnes Rootsis ilmuvas eestikeelses lehes ka silmapaistvalt ära.

1964.a. 25-dal aprillil toimus Eesti Majas RVN-u peakoosolek, kus koosoleku juhatajaks valiti Heino Jõe. Tavaliste probleemide ja küsimuste arutamisel, esitati E. Salurand-Ü. Jürimaa poolt koosolekule poliitiline resolutsioon heakskiitmiseks meie kommunistivastases võitluses. - Resolutsioon kõlas järgmiselt: RVN-u üldkoosolek mõistab hukka igasuguse ko-eksistentliku ideoloogia propageerimise meie pagulaskonnas, jäädes RVN-u eelmise koosseisu poolt vastuvõetud seisukohtade juurde, s.o. kommunistivastane võitlus ja igasuguste läbikäimiste vältimine kommunistlike funktsionääridega, kaasarvatud okupeeritud kodumaa küllastamine.

Resolutsiooni poolt hääletasid: Salurand-Veidebaum-Jürimaa-Urm-Kala-Lupp-Heine, Riisna ja Tralla - seega 9 häält poolt. - Resolutsiooni vastu seega ko-eksistent-si poolt kommunistidega hääletasid: Jõe, Kareda, Pahapill, Herma, Päts, Träss, Kõva ja Pärkma - seega kokku 8 häält vastu. - Lugeses ära hääletuse tulemused ja jättes selles, nimetas koosoleku juhataja H. Jõe seda häbiväärseks otsuseks koosolekule, millisele väljendusele esitati protest ja H. Jõe tagandati koosoleku juhataja kohalt. - Niipalju siis sissejuhatajateks sündmustele, millised sügisel algasid 19-dal septembril, mil Torontosse saabus N. Liidu 11 liikmeline kultuuri delegatsioon, kellede seas oli ka endine hävituspataljoniülema R. Sirge.

Pärast delegatsiooni majutamist "King Edward" hotelli, astus praegune teenekas ünaordenitega autasustatud punakirjanik N. Eestist ühendusse Salme Ekbaum'iga, kellele tal oli pakk ja tervitused üleanda selle õelt Minni Nurme'lt. Nagu eelmises bülletäänis märkisime, on Minni Nurme 1944.a. ENSV kirjanike liidu liige ja biclus ENSV ülemnõukogu liikme Aadu Hint'iga, kes oli aktiivne juunipöörde teostaja ja teenelise, ordenitega pärjatud rahvakirjanik praeguses N. Eestis. Õdede-aar Salme Ekbaum'il ja Minni Nurme'l elab vend H. Neumann St. Catharines'is, kuhu ta põgenes pärast ebaõnnestunud kommunistlikku riigipöörde katset EESTI VABA-RIIGIS 1924.a. - Sirge, olles kauge ja kõrge külalisena maitsnud Ekbaum'ide külaliskodust kaks päeva Torontos, oli avaldanud soovi kohata ka teiste, meie kirjanduse-kunsti inimestega, milleks võeti ühendused Eerme, Oja, Pihla ja Naela-pu'ga! H. Oja olevat helistanud veel paljude teistelegi meie vaimuinimestele, kuid kes olevat keeldunud punategelasega ühe laua taga istumast.

Mainitud inimesed aga kohtusid Eerme kodus, eestlaste korterimajas 21-sel septembril, lahkudes koosviibimiselt alles järgmise päeva varahommikul, kusjuures peoremees Eerme sõidutas isiklikult oma nimeka külalise tagasi selle hotelli.

Millest seal koosviibimisel räägiti ja milliseid ettepanekuid tehti, või aktioneeriti - seda ei tea keegi. Eerme aga RVN-u juhatuse liikmena oli reetnud meie võitlusorganisatsiooni printsiipe, mis ta ka ei räägiks - kui ta üldse kellele midagi räägib? --- Pärast seda hakkasid liikuma Toronto-eestlaste keskel tud salajasest koosviibimisest, millest RVN-u koos ajalehtede esindajatega tahtsid avalikkuse ees vaikida. - Sajad kaasmaalased, kes enam-vähem olivad teadlikud toimunust, ootasid seitse päeva, kuni otsustati sundida meie ajakirjandust avaldama tõde, milleks paljundati 28-dal sept. E T A bülletään.

BEST AVAILABLE COPY

- 3 -

Samal ajal, kui faktid esitati avalikkusele, toimus Eesti Majas RVN-u erakorraline juhatuse koosolek, kuhu oli palutud Eerme "aruannet" esitada. Koosolekut juhatas praegune RVN-u esimees H. Pärkma. - Oodatult, võrdlemisi vaidlusrikkaks kujunenud koosolekul, palus Eerme ennast vabastada RVN-u juhatuse tööst, vabandas oma naiivset käitumist, kuid ei esitanud kellegile mingit aruannet, seoses Sirge vastuvõtuga tema korteris. - Seega on hilisemad Toronto eesti ajalehtede teated valed ja avalikkust täielikult eksiteele juhtivad, millest pikemalt allpool. - Edasi RVN-u koosolek, kus Eerme kaitsjatena esinesid kõigi võimalike juriidiliste võtetega Pärkma-Träss-Toi kolmik, otsustas 31-sel okt. toimunud RVN-u üldkoosolekul Eesti Majas jätta päevakorrast välja Eerme küsimuse, kuna juhatuse oli juba aktsepteerinud tema lahkumispalve ja "patuoinas" selleks ajaks on unustatud. - Veel soovitati koosolekul üldsuse huvides pehmedada ja sumbutada kogu skandaalne lugu, et rahvast mitte paanikasse ajada.

Olukord muutus aga järgmisel päeval, mil E T A bülletään oli jõudnud lugejaskonnani. - Jälgides hiljem meie ajalehtede väljaandeid Torontos, võib lugeja ise veenduda selles (pöördel) kui napisonalised ja ekslikud on "Vaba Eestlase" teated. - Black Joe, alias Heino Jõe aga oma joonealuses "Sirge ja kõver" pistab kõik ühte potti - olgu need siis venelased, kummutud või E T A väljaandjad, peansi et on ikkagi punaste vastane jutt ja võibolla aitab mõnel naiivsemal unustada tema kõnet 21-sel veeb. 1964.a. Waterloo ülikoolis EESTI VABARIIGI aastapäeva aktusel. - kahju, et K. Jõe ei kutsunud meid punasteks siis, kui hoidsime rinnet Tartu all, et tema saaks põgeneda Rootsi!

Juhtkirjadest ühineb E T A täielikult "Vaba Eestlase" 10-dal okt. ilmunud väljaandega "Meie hoiak" autor "L"-ga, väljaarvatud need kümme rida keskel, kus autor mõtlematult tembeldab lendlehe väljaandjaid kommudeks, milline märkus võis olla ka tingitud survest mõne äripartneri poolt.

"Meie Elu" juhtkirjad aga peegeldavad Toronto Ühispanga ja RVN-u loosungit, kus arvatakse et surmanuhtlus on liig kerge karistus anonüümsetele E T A väljaandjatele! - Juhtkirja autor "Anonüümsus ei kuulu meie hulka" unustab aga ise oma kutse-ectika, jättes artikli ilma mingisuguse initsiaalita, või uskus ta tõesti, et tema juhtkiri esindas "Meie Elu" arvukat kolleegiumi ja toimetajate peret? -

Viimane RVN-u juhatuse otsus kõlab liigagi diktaatorlikult, kus üks pisike diktaator esitab oma kirjutet memorandumit juhatusele kinnitamiseks, mille tekst kõlab järgmiselt suure pealkirjana: "Eesti pagulasühiskond jätkab murdumatult oma võitlusmissiooni"! Alapealkirjana on: "RVN mõistab hukka anonüümse lendlehe ja kuulujuttude levitamise"! - Kaheveerulises kirjutises pole aga sõnagi juttu kes tegelikult põhjustasid sellise rahvusliku suur-skandaali Torontos. - kas E T A väljaandjad, kes faktilistele andmetele tuginedes informeerisid pagulaskonda ja undisid meie vaikivaid ajalehti ka selleks - või olivad meie võitluspõhimõtete eetjad-äraandjad ekbaumid, eermed, ojad, pihlad, naelapead? - lga pimedalegi on olge, et meie RVN-u juhatuses, kes saab omad direktsioonid meie Ühispangalt, pole usjad kõik korras - nii, nagu ühes rahvuslikult häälestatud eestlaste ühiskonnas peaks olema! - Ja teie ähvardusi RVN-us meie ei karda, nii, nagu meie ei kartnud vaenlast Sinimägedes, ega sedu, et ta meie tulistamispead võib avastada - ei arda meie teid ega teisi ko-eksistentsitajaid ka Toronto kirjutuslaudade taga!

Pärast E T A bülletään # 1. ilmumist, seoses Sirge kiiluajamisega Torontos, on mitmed meie kaasmaalased (momendil teada 23) saanud ähvarduskirju üldmalt isikult, või isikutelt, kus tekstid kõlavad järgmiselt: "Mõelge oma sugulastele" - "Jääge eemale praegustest sündmustest" - "kui teie teatud isikute tagajärgusamist ei jäta, siis kannatavad teie sõbrad ja sugulased"! - Need on kolm teadolevat variatsioonid nii käsitsi, kui kirjutusmasinal valmistet ähvarduskirjade vorme. Võibolla on neid enamgi? - Kas RVN-u kavatses Moskva-kullerite ees selleks võteti avaldada? - Kas K. Eerme'le oli usaldatud enam ametkohti meie org-ides, või ainult RVN-u juhatuses? - Missugused eestlastele kuuluvad arhiivimaterjalid ja millisel hulgal olivad need veel K. Eerme valduses ja kontrolli all 15-dal okt. 1964.a? - E T A palub pagulaskonnale avalikku vastust RVN-u sekretariaadilt Torontos ilmutates kahes eestikeelses ajalehes "Vaba Eestlane" ja "Meie Elu" veeridel võimalikult selgelt, nähtavale kohale asetatult, ülaltähendatud küsimustele!

15-dal oktoobril 1964.a.

Punakirjanik Rudolf Sirge Torontos

Torontos viibis eelmisel nädalavahetusel ühe vene delegatsiooni koosseisus punakirjanik Rudolf Sirge okupeeritud Eestist, kes üritas niin kontaktide võtmist kohalike eesti kirjanikega. Rudolf Sirge saabus ühe Torontos elava eesti kirjaniku juurde etteküündega, et tal on ille anda Eestis elavate sugulaste poolt saadetud pakk. Paki üleandmisel avaldas Rudolf Sirge soovi siinsete kirjanikkudega kohtamiseks, andes mõista, et ta võib neile anda ühteteist informatsiooni Eestist. Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Ühingu Kanada Osakonna esimehe H. Oja ja K. Eerme korraldusel toimus K. Eerme juures kokkusaamine, millest võtsid peale esimehina osa veel Magda Pihla, Salme Ekbaum ja Arvo Naclapea. Juttuajamisel saadud andmed anti edasi Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatusel, kes pidas oma koosoleku esmaspäeval.

K. Eerme talitus ettevaatamatult

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus, ära kuulanud juhatusliikme Karl Eerme aruande kokkusaamise kohta Rudolf Sirgega 21. septembril, konstateerib, et niisugune kontakt vaevalise režiimi funktsionäriaga on Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu põhimõtete vastu käiv samm, mis tuleb hukka mõista. Kuna Karl Eerme on omaks võtnud, et ta toimis ettevaatamatult ja oma väärsummu kahetseb, ning seda äratundes on end palunud RVN juhatusel välja arvata, otsustas RVN juhatus Karl Eerme lahkumispalve vastu võtta.

ÜKSKO juhatus astus tagasi

Olenedes organisatsiooni kaaskiskumisest nn. „R. Sirge vahejuhtumisse“, astus Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi Kanda Osakonna juhatus terves koosseisus tagasi. Kuna juhatusel asemikke põlnud, anti organisatsioon varandus ja arjaajamine üle Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu peasekretäri ja Rahvuskultuurilise Komissiooni esimehele Enn Salurannale.

E. I. A. esitab lugejaskonnale võrdluseks Torontos ilmuvast "Vaba Eestlane" kolm lühiteadet, kolmes erinevas väljaandes, kus napisõnaliselt mainitakse oma sõprade kergematest komistustest.....

Hukkamõist lendlehe levitajatele

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus otsus

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus oma koosolekul 8. oktoobril mõistis rangelt hukka Torontos ja mujal Kanadas hiljuti teadmata allikast kaasmaalastele saadetud anonüümse lendlehe levitamise ühenduses Nõukogude Eesti kirjaniku R. Sirge Torontos viibimisel toimunud silmsete eesti kirjanikega kokkusaamisega, mille RVN juhatus 28. septembril kindlalt hukka mõistis ja sellest vastavad järeldused tegi.

RVN juhatusel koosolekul konstateeriti ühtlasi, et ühenduses R. Sirgega toimunud kokkusaamisega ja järgnenud anonüümse lendlehega, mida levitati enne, kui RVN ja eesti ajakirjanduse seitsukohad saadi avalikuks teha, on läinud liikvele fantastiliste kuulujuttude laine, millesse on kistud ka RVN organisatsiooni ja RVN-uga ühenduses olevaid isikuid.

RVN juhatus mõistab kõige kategoorilisemalt hukka vastutustundetute isikute tegevuse, kes anonüümse lendlehe või alusevõtte kuulujuttude levitamisega õonestavad Kanada eesti ühiskonna rahvuslikku tervikkust

ja tekitavad meie ühiskonnas arusaamatusi ja lahkelsid.

Niisugune õonestustöö on meie kommunistliku vaenlase huvides ja seda ei peaks eestlased ebateadlikult mitte kaasa aitama. Eestlased on tuntud kainelt ja tasakaalukalt mõtlevate inimestena ja Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus kutsus kaasmaalasi üles ka Nõuk. Eestist siia saadetud segadustekitaja aktsiooni pärast mitte enda tasakaalukust kaotama. Eesti pagulasühiskonna otsustavust kuuluda kokku ja jätkata oma võitlusmissiooni pole murdnud meid avalikult ründav vaenlane. See ei tohi mõraneda ka löökidest pimedusest, ükski mis huvi need teevivad.

Rahvusliku Välisvõitluse Nõuko

gu aasta-üldkoosolek toimub juhatusel otsusel Torontos, Eesti Majas, laupäeval, 31. oktoobril.

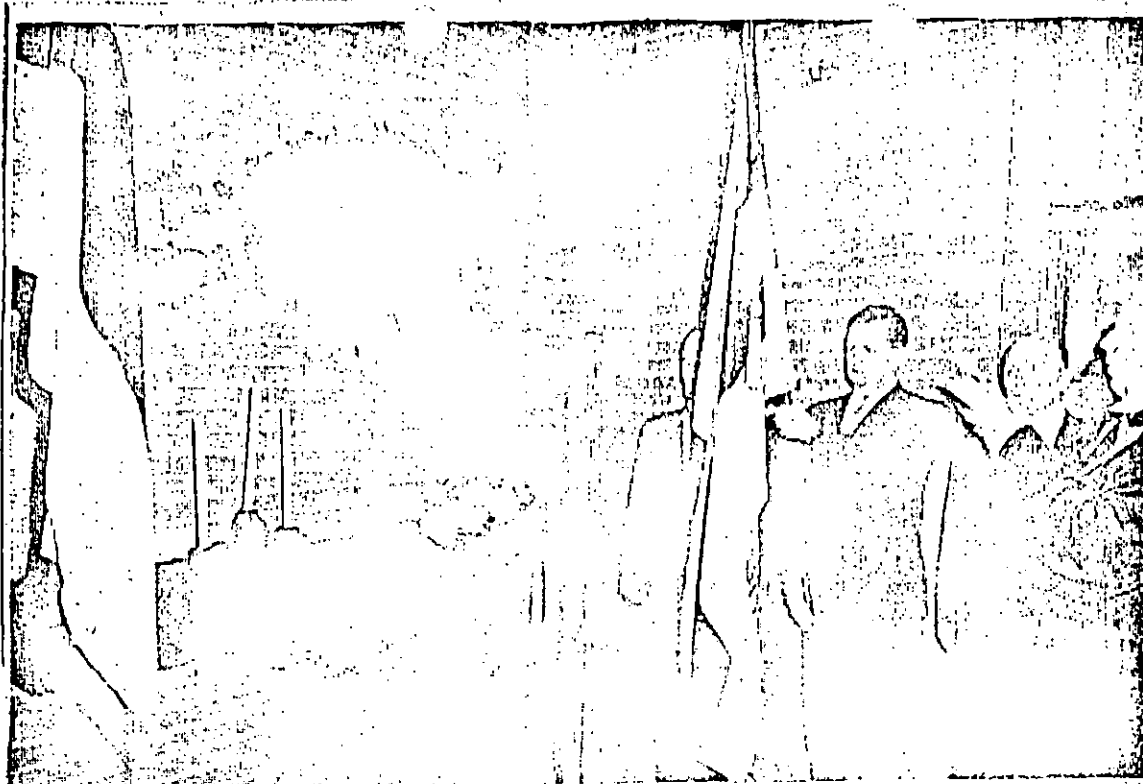
Päevakorras on koosoleku avamine ja rakendamine, välispoliitiline ülevaade väliskomisjoni esimehelt I. Heinsolt. 1963/64. tegevusaasta aruanded, valimised põhikirja järgi. 1964/65. tegevusaasta tegevuskava ja eelarve ja koosolekul algatatud küsimused.

RVN üldkoosoleku eelõhtul, reedel, 30. oktoobril korraldatakse E. Majas RVN traditsiooniline perekondlik õhtu, millele tule läheb RVN tegevuse majanduslikuks toetamiseks. Kutseid RVN perekondlikule õhtule saab RVN liikmeilt ja RVN büroost.

..... ja esi-leheküljel suurelt, kolmel veerul "surmaotsus" neile kes julgesid pagulaskonnale avaldada tõde, osa meie vaimuinimeste reetlikkusest ja meie ajalehtede okupatsiooni-aregsetest tasemest. kommentaarid jätama lugejaskonnale!

BEST AVAILABLE COPY

LANGENUTE MALESTUSMARK, Toronto Eesti Majas. Toronto Eesti Võitlejate Ohingu lippu hoiab Eerik Helne. Paremalt õp. O. Pello. Foto — S. Preein

Veade aktusesaali, kuhu rivistatud Toronto eesti organisatsioonide lipud. Laval näitleja Lydia Vohu. Foto — S. Preein

"MEIE ELU" 22 okt. 64.

VAJAME ENAM VALVSUST JA ENAM ÜKSMEELT

Mälestusmärk Eesti vabaduse eest lan- genuile avati

Eesti vabaduse eest langenute mälestusmärgi avamine Toronto Eesti Majas kujunes kõitvaks isamaallikuks sündmuseks, mille ühendavat elä-
mist veld hüürlisid kõnedes peegelduvad vastuolud meie silmses ühiskonnas
scoses nn. „Rudolf Sirge vahejuhtumiga“. Aktusekõneleja kapten H. Puu-
põll kutsus üles suuremale valvausele, kuna konsul J. E. Markus mõistis
hukka meie hulgas alustatud solistamiskampania.

Vaskplaadist lõigatud Eesti kaart, millele näidatud tähtsamad lahingud
meie kodumaa pinnal, on kinnitatud Eesti Maja eesruumi tellisena.
Selle ees põlesid avamispäeval kün-
lad ja piiras organisatsioonide lip-
pude pidulik sõõr.

Auvalve saatel olid saatnud oma
lipud pühalikule sündmusele Toron-
to Eesti Võitlejate Ühing, Soome-
poiste Klubi, Toronto Eesti Mees-
koor, Toronto Eesti Segakoor, E. S.

S. Kalev, skaudid-galdid ja Toronto
Eesti Rahvatantsijate Rühm.

Suure saali lava oli kaunistatud
rahvusvärvide, yapi ja E. Võitlejate
Ühingu märgiga. Pärast avasõna To-
ronto Eesti Võitlejate Ühingu esi-
mehelt E. Silm'alt, toimus mälestus-
märgi avamise tseremoonia.

Varjava katte eemaldas konsul J.
E. Markus, mille järele valmullku
talluse pidasid õp. O. Pello ja
praost E. Lepik.

Võttes aluseks Pühakirja sõna Roo-
ma 16, 3. ja 4. õpetaja O. Pello ütles
muuhulgas: „Kui eestlane juba ko-
dumaal mälestusmärke seadis, ta ei
püstitanud neid vürstidele ega ku-
ningatele — sõjameestele seati nad.
Need sambad ei võrsunud magnaadi
rikkusest, vaid rahva armastu-
sest. Ja kui õnnepäike Eestis loo-
jus, siis võideldi nende sammaste
eest ja viidi kangelaslikult sinna lil-
li. Pühitseme mälestusmärgi mitte
kui külma kivi, vaid kui tõendi, et
meie ei ole unustanud neid.“

"MEIE ELU"

22 okt. 64

BEST AVAILABLE COPY

BEST AVAILABLE COPY

Mälestusmärki avati piduliku aktusega

Konsul J. Markus hoiatas lahkkelide eest

Torontos Eesti Maja avati möödunud laupäeval Toronto Eesti Võitlejate Ühingu organiseerimisel piduliku aktusega mälestusmärki kõigi aegade Eesti vabaduse eest langenutele. Mälestusmärki, mis kujutab endast vaskest Eesti maakaarti, millele on märgitud Eesti ajalooliste kuulsamate lahinguväljade asukohad koos vastavate aastarvudega, asub Eesti Maja fuajees, kus mälestusmärgile on reserveeritud üks sein. Pidulikust tseremoniast ja sellele järgnenud peoõhtust võttis osa 300 inimese ümber.

Aktuseks oli Eesti Maja lava pidulikult ja maitsekalt dekoreeritud sini-must-valge "lõpuvärvidega" ja ilupuudega, kuna kõnepildile oli paigutatud Eesti Vabadusristi kühmboolne kujutus. Dekoratsioonil täendasid lava servadele üllakseid sambad, mis olid chitud sümboliseelt möökadega ja ambudega. Enne avasõna viidi läbi saali fuajeesse, kus toimus avatähtsus "Torontos tegevate eesti organisatsioonide — Toronto Eesti Meeskoori, Toronto Eesti Segakoori, Toronto Eesti Võitlejate Ühingu, Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma, Skauttöö Keskuse ja E.S.S. Kalevi lipud.

Avasõna ütles Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees E. Siim, kes märkis, et mälestusmärgi püstitamise mõte tekkis Võitlejate Ühingul 2,5 aastat tagasi

kui Eesti Maja juurdiehitusele pandi nurgakivi. Mälestusmärki on püstitatud kõigile nendele eesti meestele ja naistele, kes on langenud aegade jooksul Eesti vabaduse eest võideldes. See märk meenutab meile pagulaseelastele ühtlasi, et meil on täita suur ülesanne Eesti vabastamiseks. Kõneleja mainis, et mälestusmärgi on kavandanud arhitekt V. Hubel ning märgi aluse valmistamisel on kaasa aidanud ins. Gustavson ja küünlajala on nikerdanud F. Holland.

Mälestusmärgiga ühel ajal on valminud ka kunstnik Tamme poolt väljatöötatud raudraamat, kuhu võivad oma nimed sisse kirjutada need, kes tahavad meenutada oma langenud omakaid. Raudraamatule oli kirjutatud vastava sissejuhatava pühenduse kirjanik Arved Viirlaid.

Mälestusmärgi avamiseks koondatai riidega kaetud mälestusmärgi ette organisatsioonide lipud ja organisatsioonide esindajad, kuna rahvas jäi fuajees vallitseva ruumipiiduse tõttu saali ja jälgis avatseremoniat valjuhääldajate kaudu.

Mälestusmärgi katte kõrvaldas Eesti Vabariigi esindaja konsul J. Markus, kes toonitas, et eesti mehed ja naised jätkavad meie võitlust seni, kuni Eesti on vabaks võideldud. Kõrvale tõmmatud katte varjus ilmus nähtavale telliskivi-

seinale paigutatud tüme vaskne ajalooliste lahinguväljadega märgitud Eesti maakaarti, mille ette tumedale tammeapakust alusele oli paigutatud kimp sini-must-valge värvidega kokkuseotud valgeid lilli ja kunstipäraselt väljanikerdatud küünlajalg.

Mälestusmärgi õnnistasid õpetaja O. Pello ja praost E. Lepik. Õpetaja O. Pello tähendas, et avatud mälestusmärki kujutab mead, mis on sõdurite verega värvitud ja see mälestusmärki kohustab meid tundma ja meeles pidama oma vaenlast. Praost E. Lepik toonitas, et mälestusmärki kohustab meid jätkama seda tööd, mida langenud alustasid. Vaimuliku talituse kestel lauldud koraale saatis pasunakoor Estonia, kes oli paigutatud Eesti Maja suure saali lavale.

Tseremonia lõppedes viidi lipud saali ja jäeti auvalve saatel kahele poole kõnepulti.

Lydia Vohu esines päevakohase haarava deklamatsiooniga, Estonia orkester mängis U. Kooki juhatusel kaks pala ja kõnetooli asus aktusekõneks Ühendriikidest kohale saabunud kapten H. Puupill. Kõneleja toonitas, et meie ei tohi laskuda mingisugustesse kompromissidesse. Meie nõuame Eestile vabadust, Siberisse orjusse viidud inimeste tagasitoomist ja Eesti iseseisvuse taastamist rahvaste enesemääramise õiguse alusel. Selleks kohustavad meid langenud kangelased, kes ei taotlenud kunagi kompromisse vaenlasega. Kõneleja mainis, et kommunistid on võtnud uue taktika eesti rahva ühtluse lõhkumiseks, otsides kohtamisi ja kontakte pagulaseelastega. Iga selline kontakt kujutab endast kommunistlikele võimule tunnustuse andmist. Iga eestlane, kes läheb ennast selliselt sissevedada, on sõdurlane eesti rahva ja eesti ühiskonna ees.

Lõpuks märkis kõneleja, et meie peame kõik abinõud tarvitusele võtma, et paljastada punaste agente, kes püüavad meie inimesi mustata ja meie ühiskonda lõhkuda.

Pärast seda kui Toronto Eesti Meeskoor oli R. Toi juhatusel, Asta Väldmanni klaverisaatel ja R. Lipu deklamatsiooni saatel ette

kandnud R. Toi „Kui tüme veel kauaks“ ja L. Virkhausi „Aga ükskord algab aeg“, järgnesid tervitused. Eesti Vabariigi konsul J. E. Markus oma tervituses märkis, et meie eesti ühiskond Kanadas on alati kindel olnud oma poliitilises hoiakus ja võitluses meie vaenlase N. Vene vastu. Hiljutine eksimus üksikute isikute poolt siin Torontos selle hoiaku vastu on meie rahvusgruppi valusasti häirlnud. Kuid hoopis valusam on see, et üks grupp meie hulgast on alustanud sosisitamiskampaaniaid meie kesksete organisatsioonide ja asutuste vastu, mis on üles chitatud suure vaevaga ja millela meie ühiskond pole see, milleks ta võib ennast nimetada. Selle asemel, et anda oma täielikku toetust nendele asutustele ja organisatsioonidele, on need isikud asunud omapoolsele rünnakule ja meie arusaamatute isiklike ambitsioonide rahuldamiseks. Seda küsimata sellest, et selline tegevus võib lõhkuda kogu meie ühiskonna.

Sellega teenivad need isikud ainult meie vaenlase eesmärki ja ei ole meie hulgas paremad kui vaenlane ise.

Kui keegi on eksinud, siis ei saa kohtumõistja olla organiseerimata ühiskond. Veel vähem aga anonüümsete kirjajate ja sosisitamiskampaania levitajad. Süüdlasi tuleb karistada meie olukorras demokraatlike printsiipide kohaselt organisatsioonides endis. Meil pole põhjust kahelda, et organisatsioonid vajaduse korral oma seisukohad võtavad ja siin vastavaid järeldused teevad.

Järgnesid veel tervitused Eesti Võitlejate Ühingu Liidu esimehelt H. Korelt, RVN esimehelt H. Pärkmalt, Eesti Maja esimehelt N. Valgelt ja Eesti Skauttöö Keskuse juhatajalt L. Puuritsalt, kes andis noorte nimel lootuse täita oma kohustusi Jumala ja isamaa vastu. Aktuse lõppsõna ütles M. Tarum, kes tänas kõiki aktusele kaasa aitajaid ja tõstis eriti esile arh. Veljo Hubeli, kes oli mälestusmärgi kavandajaks ja selle väljatöötamise juhtijaks. Aktus lõppes ühise hümniga, millele järgnes Eesti Maja suures saalis tujuküllane peoõhtu, kus esinesid Lelda Järvi E. Kulmari klaverisaatel ja „Hellivelled“.

BA. ESTLANE, kolmapäeval, 21. oktoobril 1964 — Wednesday, Oct. 21, 1964

1323 dollarit sõjainvaliididele

Eesti Võitlejate Ühingu Liidu esinduskogu koosolek Torontos

Torontos, Eesti Majas toimus laupäeval, 17. oktoobril, Kanada Eesti Võitlejate Ühingu Liidu esinduskogu peakoosolek, mida peetakse kord aastas roteerivalt kõigi ühingute asukohtades. Peakoosolekul olid esindatud Montreali, Ottawa ja Toronto Ühingu, Edmontoni Ühingu oli oma informatsiooni ja seisukohad saatnud kirjalikult. Esinduskogu koosolekust võttis osa ka Kanada E. Võitlejate Ühingu Liidu esindaja Ülemaailmses Võitlejate Ühingu Liidu Keskogus H. Puupill Ühendriikides.

Koosolekut juhatas Mart Tarum, protokollis Raimond Tralla. Liidu tegevusaruandest selgus, et eelmisel tegevusaastal kulges Liidu tegevus normaalse töö tähe all. Märkimisväärseteks osutusid Montreali ühingu töö noorte lasketevõime arendamisel ja Torontos ühingu poolt Toronto Eesti Majasse kõigi aegade kestel Eesti vabaduse eest langenutele mälestusmärgi avamine. Mälestusmärgi asetamise aktus toimus samal õhtu pärast koosolekut.

Montreali noored laskurid on ksv. Rubergi juhtimisel saavutanud laseme, mis on annud neile esikoha terve Quebeci noorte meeskondadele korraldatud laskevõistlustel. Samuti on nendel kindlalt esikohad Montreali linna ulatuses korraldatud laskevõistlustel. Noored esinevad seal „Kalevi“ nime all.

Toronto ühingu esindaja märkis ka liikmete arvu tõusu käesoleval aastal, eriti nooremate osas. See tõestab veelgi, et meie endiste rindesõdurite ja nendega liitunud rahvuslikult meeletatud meeste seas ei ole väsimust märgata.

Liidu tegevuse aruande esitas Liidu esimees ksv. H. Kore, Montreali ühingu tegevuse aruande ksv. E. Hints, Ottawa ühingu aruande ksv. V. Madisso, Toronto ühingu aruande ksv. M. Tarum, Edmontoni ühingu aruanne oli esitatud kirjalikult.

Rahaline aruanne näitas, et Liit oli oma liikmete vahel tolmunud

korjanduse tulemusena saanud Saksamaa sõjavägiastutetele \$1323.45, mis ületas eelmise aasta korjanduse summa. Eriti silmapaistev oli korjanduste osas Montreali ühingu.

Järgmise aasta tegevuskava ja eelarve oli juhatusel poolt esitatud ja võeti peakoosoleku poolt vastu täiendustega, et Liit peab rõhku panema koostöös teiste Euroopa rahvustegruppidega informatsiooni hankimiseks praeguses poliitiliselt ärevas olukorras, samuti tuleb elavana hoida iseseisvuse taastamise mõte.

Esinduskogu koosolekul esines ksv. H. Puupill pikema selgitus-sõnavõtuga Ülemaailmse Võitlejate Keskuse ja ka Ühendriikide Võitlejate Ühingu tegevusest

Esinduskogu arutas pikemalt küsimusi ja nähteid, mis on ilmunud viimasel paaril aastal ühenduse kommunistlike agentide töö intensiivsemaks muutumisega. Üks võtte pagulaste vahel lahkhelide tekitamiseks on mõne energilise isiku kommunistide käsitses tegevdamine. Kuna meie inimesed seda meetodit ka ise sageli isiklike vahetõrgete sassiminekul tarvitada armastavad, siis on tihti raske jälile saada, milline sarnasest kuulujuttudest on meie vaenlaste poolt algatatud.

Esinduskogu mõistis hukka igasuguste kommunistide käsitses tegevdamise kuulujuttude edasikandmise. Kõik sarnased ju-

hud tuleb juhatusel teada, kes siis põgab jutu algataja teid.

Esinduskogu mõistis ka ilma reservatsioonideta hukka igasuguse läbikäimise meele hulka läkitavate kommunistlike saadikutega, ükskõik missuguse nime all need ka ei esineks. Koosolek võttis vastu ka resolutsiooni, mis kõlab järgmiselt:

Koosolek mõistab rangelt hukka isikud, kes on ulatanud käe meie vaenlastega läbikäimiseks.

Eriti on see hukkamõistetav isikute osas, kes on juhtivalt tegevad meie ühiskonnas. Nüüd ja tulevikus on sarnased isikud kaotanud täielikult meie sõjameeste usalduse. Koosolek nõuab nende isikute viibimatut kõrvaldamist kõikidest rahvuslikest organisatsioonidest.

Kanada Eesti V. O. Liit ja kohalikud ühingu on volitatud pakkuma koostööd ja abi kõikidele rahvuslikele organisatsioonidele ja asutustele hiljuti esinenud vahejuhtumi likvideerimiseks ja edaspidiste sääraste sündmuste ärastoidmiseks.

Liidu esimeheks valiti edasi ksv. H. Kore, abiesimeesteks ksv. Loigo Montrealist ja dr. V. Tammemägi St. Catharines'ist, juhatusse ksv. J. Ellandi, M. Randla ja V. Raiendi.

Pärast koosolekut oli korraldatud saadikutele Toronto Ühingu poolt ühine lõunasöök, mille lõppedes siirduti mälestustahvli avamise aktusele.

BEST AVAILABLE COPY

Lendlehtede kampaania selgitamisele

**RVN-i juurde moodustatakse 3-liikmeline uurimiskomisjon. — K. Eerme loobus kultuuri-
arhiivi juhataja kohast. — H. Pärkma uuesti RVN esimeheks**

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu aastakoosolek möödunud laupäeval Torontos Eesti Majas kulges R. Sirge Torontos viibimise järeleandestuse tähe all. Üle kuu tunni kestnud koosolekul, millest võttis osa erakorraliselt suurel arvul RVN-u liikmeid ja kuulajaid, arutati üksikasjaliselt RVN-u endise juhatuse liikme K. Eerme eksimust seoses N. Eesti kirjaniku R. Sirgega kontakti võtmisel ning käsitati pikemalt ka anonüümsete lendlehtede levitamist meie rahvusterviku lõhkumiseks ning meie asutuste ja keskorganisaatsoonide ruineerimiseks. K. Eerme, kes oli juba varem loobunud RVN-u juhatuse liikme kohalt, astus tagasi ka RVN-u kultuurarhiivi juhataja kohalt, kuna lendlehtede koostajate ja levitajate paljastamiseks otsustati RVN-u juurde moodustada eriline kolmeliikmeline uurimiskomisjon. RVN-u senine esimees H. Pärkma valiti tagasi ning üheksaliikmelisse juhatusse valiti I. Heinsoo, H. Lupp, J. Pahapill, E. Salurand, O. Träss, A. Lahtik, R. Tol, Helno Jõe ja K. Melpööm.

Koosoleku avas esimees H. Pärkma, mille järele koosoleku juhatajateks valiti E. Kareda ja Ed. Riisna, protokolljateks E. Salurand ja J. Pahapill. Püevakorra kinnitamise järele asus kõnetooli RVN väliskomisjoni esimees I. Heinsoo, kes andis kokkuvõtteku üle vaate välispoliitilisest olukorrast ja käsitas meie võitlustaktika küsimusi. I. Heinsoo märkis, et praeguses olukorras on väga oluline meie suhtumine poliitilistesse probleemidesse, meie hoiak, meie kaine mõtlemisviis ja endadistipliin.

Meie ei ole praegu enam positsioonisõjas vaid lähivõitluses, kus olulisel on iga võitleja võimed ja isiklik vaprus.

Meie ühisrinne ja meie organisatsioonid on seni olnud väga tugevad, mida kinnitasid möödunud Eesti Päevad. Kui meil tekib mingisuguseid eelarvamisi, siis saame neid lahendada oma organisatsioonides demokraatlikkude printsipiide alusel ning meie ei saa toereerida mingisuguseid anonüümseid võtteid, milledega taotletakse meie kesksete organisatsioonide laimamist ja lammutamist.

Pikemad läbirääkimised ja väitelused tekkisid 1963/64 tegevusaasta aruannete juures. RVN mitme-palgelises ja tusedas tegevusaruandes, mis oli liikmetele kirjalikult koju kätte saadetud, olid ära toodud ka RVN juhatuse seisukohad K. Eerme hukkamõistmiseks vaenulise rezhiimi esindajaga kontakti võtmise pärast ning samuti juhatuse hukkamõiste seisukoht nn. ETA büllետääni ja sosistamis-kampaania levitajate kohta. A. Salumets väitis, et juhatusel puudub seisukoht K. Eerme karistamiseks ja selliste vahejuhtumite edaspidiseks vältimiseks. Kõneleja arvates peaks RVN praegune koosseltsi me-nema, laiali ja välja kuulutama

uued valimised. H. Urm märkis, et K. Eerme vahejuhtum ja lendlehtede levitamine on tõsised probleemid. Büllետääni avaldamine ETA nime all on seda müstilisem, et R. Sirge on endine ETA (Eesti Telegraafiagentuur) direktor N. Eestis. On täiesti arusaamatu, miks lendlehtedes rünnatakse sellist eestlaste ühiseffevõtet nagu seda on Toronto Eesti Ühispank, kelle tegevus alub valitsuse välisrevisjonile ja kontrollile.

See on kriminaalsüütegu. Veelgi arusaamatum on vahejuhtum, kus üks Torontos tuntud isikutest levitas ETA lendlehti Eesti Majas.

E. Kareda kritiseeris samuti lendehte ja selle levitajaid. Ta leidis, et see põrandaalune kirjanudus moonutab sihilikult fakte ning kooseksistentsi pooldajate nimekirja on tõmmatud isegi Pätsi nimi, mis on kõigele sellele laimukampaaniale krooniks. Kõneleja leidis, et kui meie K. Eermet karistame, siis peame karistama ka lendlehtede levitajaid. Lendlehte hukkamõistmiseks võttis pikemalt sõna vee) H. Pärkma, kes leidis, et lendlehte koostajate ja levitajate avastamiseks tuleks korraldada juurdlus.

Esimees toonitas ühtlasi, et lendlehtede levitamine on hukka mõistetud ka teistes eestlaste keskustes Kanadas.

R. Tralla päris, kas juhatusel on veel andmeid, kelledega R. Sirge tahtis siin kokku saada. K. Eerme seletustest RVN juhatusel on selgunud, et ta oli eeskätt huvitatud kirjanikest ja tahtis koos teiste kirjanikega näha ka Aino Thoeni ja Arved Viirilai, kes aga kokkutelestusest osa ei võtnud. Montreali esindaja F. Kanger kandis ette Eesti Liit Kanadas resolutsiooni R. Sirge vahejuhtumi kohta ja kinnitas, et Montrealis on lendlehte levitamine üldiselt hukka mõistetud. K. Aun kinnitas, et tema arvates ei ole Karl Eerme üldse millegis süüdi, kuna meie peame kodumaal asuvate eestlastega kontakte võtma.

Pärast vaheaega jätkusid läbirääkimised tegevuse aruande ümber. Lõpuks otsustati, et K. Eerme ja lendlehtede levitamise küsimuste kohta esitatud ettepanekud võetakse uuesti käsitamisele tegevuskava arutamisel. Nii tegevuse kui ka rahalised aruanded kinnitati üksmeelselt. Möödunud aastal olid RVN-u sissetulekud 3804 dollarit ja väljaminekud 3640 dollarit.

Valimiste juurde asumisel esitas H. Urm esimehe kohale kandidaadiks I. Heinsoo, leides, et praeguses olukorras on esimehe vahetus vajalik, kuna uue esimees aitaks leevendada praegu esile kerkinud vastuolusid. I. Heinsoo loobus, toonitades sealjuures, et vana esimees peaks alles jääma ja pooleliolevad probleemid lahendama. O. Träss esitas seejärel esimehe kandidaadiks H. Pärkma, kes valiti tagasi 28 häälega poolt, 5 häälega vastu ja 2 hääle erapooletuks jäämisel.

Juhatusse valiti I. Heinsoo (30 hääli), H. Lupp (25), O. Träss (24), E. Salurand (25), J. Pahapill (24), R. Toi (23), A. Lattik (21), Helno Jõe (20) ja K. Meipoom (15). Väljajad U. Jürima (13) ja R. Tralla (12). H. Urm ja A. Salumets loobusid kandideerimast. H. Urm märkis hiljem, et ta ei saa kandideerida, kuna ta ei saa nõustuda esimehe taktikaga. Asemikkudeks valiti V. Riimand, A. Voltre ja E. Karuks. Esindajateks Ülemaailmsesse Eesti Kesknõukokku R. Toi, L. Vahter ja H. Raudsepp, aukohtu koosseisu H. Pärkma, R. Toi ja O. Träss, Balti Liit Kanadas koosseisu H. Kullango, I. M. Saar, Ed. Riisna, L. Puurits, R. Tralla ja E. Karuks, EIRE esindajateks I. Heinsoo, H. Pärkma ja E. Salurand, Mutual Cooperation League koosseisu A. Nõmmik, A. Kala ja E. Salurand. Raskusi oli erikomisjonide juhatajate leidmisega.

Välispoliitilise komisjoni juhatajaks valiti I. Heinsoo, rahvuskultuurilise komisjoni juhatajaks R. Toi ja Informatsioonitölmkonna juhatajaks E. Salurand.

Rahvuspoliitilise komisjoni juhataja kohale esitati kandidaadiks U. Jürima, kelle kandidatuur kukkus aga läbi. Kauaaegne Vabadusfondi juhataja Hugo Urm keeldus

asi kandideerimast ning kuna koosolekul uut kandidaati ei leitud jäi see koht lahtiseks. Lahtiseks jäid ka rahvuspoliitilise ja juriidilise komisjoni juhatajate kohad ning koosolek andis juhatussele volituse nendele kohtadele vastavate isikute leidmiseks.

Lõpuks kerkis päevakorra le kultuuriarhiivi juhataja kohta küsimus. Sellel kohal on praegu K. Eerme, kes on valitud kolmeks aastaks. Pärast pikemaid sõnavõtteid loobus K. Eerme oma kohast, tunnistades sealjuures, et ta on eksinud, kuid ta pole sellega pagulaskonnale mingisugust kurja teinud. Kuna ta on sattunud olukordade sunnil „eksiilis eksilli“, siis peab ta õigeks lahkuda.

Tegevuskava ja eelarve 3700 dollari suuruses summas kinnitati. Tegevuskava arutamisel võeti vastu ühtlasi H. Pärkma ettepanek 3-liikmelise uurimiskomisjoni moodustamiseks lendlehtede levitajate selgitamiseks.

Sama punkti all tuli arutusele ka A. Salumetsa kahest punktist koosnev ettepanek, mis nõudis erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist K. Eerme küsimuse lõplikuks lahendamiseks ning RVN-u praeguse koosseisu enne tähtaega laiali saatmiseks ja uute valimiste väljakuulutamiseks. Koosolek lükkas mõlemad ettepanekud tagasi, millega erakorralise koosoleku kokkukutsumist nende küsimuste lahendamiseks ei peetud vajalikuks.

Lõpuks võttis veel sõna A. Salumets, kes avaldas lootust, et erinevad ideoloogilised tõekspidamised ei löhu meie üksteist ning ei mõjuta meie tõekspidamisi ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Koosolek lõppes ühise hümniga.

Eesti Liit Kanadas seisukoht

Eesti Liit Kanadas juhatus koos esindajatega RVN-u koosseisus on kindlalt eitava seltsukohal kommunistliku kirjaniku R. Sirge Toronto viibimise puhul temaga sidemete loomises ja koosoleku korraldamises mõnede meie avaliku elu tegelaste ja kirjanike poolt. Kuna asjaosalised ise on oma väärsammust aru saanud ja seda kahetsenud ja kuna meil ei ole mingit alust oletada nende sõbralikkust või poolehoidu kommunistidele, siis võib vaid oletada, et need sammud oltid astunud mõtlematult, arvestamata tagajärgedega. On mõistetav asjaosaliste tagasitõmbumine meie eestlaskonna avalikust tegevusest, millega intsident selleks puhuks tuleks lugeda lõpetatuks ja võtta hoiatusena tulevikus.

Samuti tuleb mõista hukka ka anonüümsete lendlehtede levitamist R. Sirgega suhtlemise kohta, mille hukkamõiste sisu ja teravtoon on täiesti mõistetav (vaatamata isegi andmete ebatäpsusele), kuid nende anonüümne iseloom tekitab kahtlust, kelle huve silm peada tahetakse. Kahtlemata aitavad need lendlehed süvendada lõhet meie rahvusgrupis, teenides seega kommunistlike agitatorite huve. Seda tõendavad ka mõned hilisemad anonüümised ähvarduskirjad meie tegelastele.

Liidu seisukoht on, et — kuigi seisukohavõetud demokraatlikus ühiskonnas on täiesti endmõistetavad, siis anonüümne tuleb igati hukka mõista.

Võttes käesolevaga eelpool nimetatud intsidentide kohta seisukoha, leiab Liidu juhatus vajalise oma esindajate kaudu RVN-u koosseisus seda seisukohta kaitsta ja võidelda selle eest, et kommunistide lõhestamiskatse mitte vilja ei kannaks meie eesti ühiskonnas ja et meie välisvõitlus võiks kulgeda häirimeta ja tõhusalt.

BEST AVAILABLE COPY

RVN resolutsioon

Asja toimunud RVN peakoosolekul võeti vastu resolutsioon, mis allpool on toodud lühendatud kujul:

12 aasta eest paldi alus RVN-ule kui Kanada eestlaste keskesindule ja võitlusorganisatsioonile. 14. sept. 1963 astus kokku RVN-u 5. koossels, saanud oma mandaadi üldvalimiste korras ligemale 3000-lt Kanada eestlaselt.

RVN-u ülesandeks on koondada ja sulatada kokku üheks tervikuks Kanada eestlased võitluses eesti rahva õiguste ja kodumaa vabaduse taastamise eest.

Avakoosolekul deklareeris uus koossels, et rajab oma tegevuse juba varem väljakujunenud üldtunnustatud põhimõttele, eriti kodumaa ikkes holdva kommunistliku režiimi mittetunnustamise, ko-eksistentslike tendentside ja kontaktide lubamatuse jt põhilistes küsimustes.

Konstateerides, et RVN-u organite ja eriti ta juhatuse töö on olnud rajatud nende põhimõtete asjalikule rakendamisele, apelleerib üldkoosolek kõigi kaasmaalaste kõigi eesti rahvuslike ja nende organisatsioonide poole Kanadas oma arusaamistes ja seisukohavõtudes säilitama tasakaalust, objektiivsust ja valmisolekut vastutama oma sõnade ja tegude eest. Ainult vastastikusel aumehelikus usalduslikus õhkkonnas jääme peesima ühise võitlusrindena, et teenida eestlust ja anda oma panus võitluses ikkestatud kodumaa ja ta rahva vabastamiseks.

Laupäeval 31. Okt. 1964

RVN üldkoosolek

Laupäeval, 31. oktoobril kell 1 päeval peetakse Torontos, Eesti Maja ruumes, 958 Broadview Ave., Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu korraline üldkoosolek.

Päevakorras: 1. Koosoleku avamine ja rakendamine. 2. Väliskomisjoni esimene I. Heinsoo ettekanne: „Välispoliitiline olukord ja meie võitlustaktika küsimusi“. 3. 1963/64. tegevusaasta aruanded. 4. Valimised põhikirja, järgi. 5. 1964/65. a. tegevuskava ja eelarve. 6. Koosolekul algatatud küsimused.

Kiri Salme Ekbaumilt

Kirjanik Salme Ekbaum on saatnud „Vaba Eestlase“ toimetusele järgmise kirja:

Tean liiga hästi, mis on kahekümmend aastat valusat, pimedat viha, mis pole leidnud ärareageerimise võimalust ja on sadenenud me südamesse. Otsides plahvatusväljapääsu, on see valmis lööma hambad endi karjallikmetesse. Ma ei saanud palju parata, et R. Sirgel oli minu aadress ja tervitused üle anda.

Kahtlemata on Sirge punakirjanik, vaevalt teist kirjaniku raudeesriide taga saab eksistentsi. Kui tema julges soovi avaldada meie kirjanduscinimestega kohtamiseks, siis ausalt öeldes mu uhkus keelas mind nii arg olema, et ma ei julgenud väljakutsed vastu võtta. Mõte oma Siberis surnud vendadele, kes kunagi argust suureks vooruseks ei pidanud, keelab mind siin vabas maailmas alustamast hirmupsühhoosile, mis ju alati on olnud kommunistide vägevalm relv. Küll ei olnud mul algusest peale vähematki kavatsust teha sellest kohtamisest saladust. Isegi anonüümne lendleht, mille väljenduslaad ja tööle mitte vastavad andmed peagu ületavad loomulikkude surma surnud „Tõe Hääle“ raudeesriide taga, nendib, et koosolekule oli kutsutud peale koosolejate veel hulk teisi. Kuidas siis saab juttu olla saladusest!

Et paarist tunnist, mil kõnealune viibis me majas ja mida pole raske tõestada, on saanud juba kaks päeva, siis ei imestaks ma põrmugi, kui kolmas lendleht väljaks, et kõnealune uitab veel praegugi Torontos ringi. On isegi heaks arvatud ohustada allkirjutatu pe-

rekonnallikmeid raudeesriide taga. Minni Nurme kohta võin vaid märkida, et ta on ligi kümme aastat tagasi punakirjanik A. Hindist lahku läinud ja viimane on ammu uuesti abellunud. Oma Kanadas elunev venna eest ei ole ma vähemagi müüral voltitatud kostma. Vaevalt ta teda riivavast laimukampaaniast on esialgu teadlik. Võin vaid tähendada, et ta rändas võitluse avanedes 1928. aastal abikuriimi eel 19-aastase noorukina Kanadasse, olles seega 1924. aastal alles kaunikesti karjapoisias ja isa ülemvõitluse all. Tema klassivendi elab praegugi Torontos, kes omaalgatuslikult minu poole on pöördunud, et oma koollenna mainet tarbe korral seaduslikus korras kaitsta.

Enese kaitseks on mul vaevalt midagi lisada. Ma olin täielikult valmis aru andma. Keegi seda minult ei küsinud ja nüüd pean seda asjatuks. Igaüks otsustab kaasinimese üle oma vaimse suuruse või piiratuse järgi ning seda ei saa mina muuta. Küll võtan ma teiste asjaosaliste pattulangemise süü enesele, kuna see sai alguse minu läbi. Samuti sooviksin vastutada oma tegude eest oma nimega. Lootan siiski, et see äikevalang, kus mul on piksevarda osa, aitab toroni veeklaasis väibudes, millega ei võideta ju ühtki lahingut. tihendada meie rahvuslikult mõtlevate noorte ja vanade ridu ning ei ole keega ainult viljatu eneselõhestamine. Mul jääb üle vaid kaasmaalastele tänada iga heidetud kivi eest ja nende eest, mis veel langevad. Aga samuti on mul põhjust tänada tõelise usalduse ja sõbralikkuse eest, mida ei ole olnud vähe.

Salme Ekbaum

BEST AVAILABLE COPY

 Black Joe
päevaraamat

Etteruttavalt

KÕIGE RÕHKEM RIKUB NÄRVISID SEE, kui sa midagi ootama jääd ja oodatu jääb kauaks tulemata. See on nagu vana ugu purjus mehest, kes viskas kinga jalast ja äratas naabrid. Need ootasid pingeliselt, millal lendab teine king. Teine läi iskamata, sest mees ulnus üks king jalas. Naabrid aga ei saanud õe jooksul silma kinni — ootasid ja rikkusid närve.

BULLETAANIGA ON SAMA LUGU. Kui oled ühe numbril saanud ja mõnuga läbi lugenud, siis hakkad ootama teist. Tegijad aga pusserdavad „fakte“ koguda, moonutada ja siis hakkavad masinal ümber tippima. Selle järgi läheb asi paljundus-otta, kus jälle läheb aega ja lõpuks võtab aega nende talal aatmine ning eesti äridesse kandmine. Lugeja oodaku ja närveerigu. „Vaba Eestiase“ lugejad on bulleetaani saamisest olnud aeglase osas, kuna tegijatel ei ole meile lehe tellijate kart- eeki. Närvid, korrasholu ja lugejate parema teenindamise he- lides asume nüüd bulleetaanistidele appi ja avaldame bulleetaani ärgmise numbril nende sõnastusis, aga meile tehnikate ahenditega. Käskkirja hankis meile erilagent kättemõistega „Kaks auda korraga tuleb“ — mees, keda võib rohkem usaldada kui teinast.

ETA teatab:

BULLETAAN NR. 4.

KAASMAALASEDI

Vastutustundetud elemendid on vahepeal jälle avalikult ja oma õigete nimede all eesti ajakirjanduses pooli pildunud ETA anonüümsetele väljaandjatele, sellepärast jätkame oma kõl- muste-vastuste seeriat, jättes kommentaarid lugejaskonnale.

ETA on tarkade meeste kogu ja mitte karil rumalaid toite, mida kinnitab järgnev loogiline mõttekäik. Rumalad inimesed ei saa kunagi ise aru, et nad rumalad on — targad selle vastu teavad täpselt, et nad on targad. Kuna meile seda teame, siis et tohiks ka lugejail kahtlust tekkida meie tarkuses.

ETA ei ole kedagi isiklikult rünnanud, vaid levitab ainult kõige puhtamat laimu ja ainult nende inimeste vastu, kes aktiivselt tegutsevad eesti ühiskonnas. Ühtegi kõrvalseisjat meile ei puutu. Laimu levitamine on täiesti õigustatud meie väljaande anonüümse iseloomuga, sest õige nime all seda ei saagi teha.

ETA jätkab nüüdsest peale meie pagulaskonna informeerimist kahest rauast korraga. Krõbedam pauk tuleb pöranda alt ja teine, viisakam, järgneb sellele Black Joe raami sees. See on suur võit ajakirjanduse vabaduse alal, et oleme suutnud Joe suruda kitsalt kokku ja vallitsema lõukoera ots tema kaunist.

Eestlaskonna informeerimine ETA bulleetaanide kaudu on nüüd välja jõudnud esimesest nn. ettevalmistavast faasist. Meie oleme jõudnud paljastada kõik need vastutustundetud tegelased, kes rahva poolt on valitud ühiskondlikele positsioonidele. Kõik need diktaatorid, paavstid ja muidu rahvaenlased on saanud oma teenitud karistuse ja nad ei pääse kuskile rahva õiglase viha eest, nagu põlnud seda võimalust ka Eesti Vabariigi ameirisikutel ja teistel tegelastel juunipöörde ajal. Kõõrd- tada meile neid ei saa, aga nad tulevad teisel viisil kõrvaldami- sele eesti ühiskonnast.

NÜÜD järgneb bulleetaani kuulsusrikkas ajaloos teine nn. ümberkorraldamise faas. Kõik vabastatud ametkohad ja positi- sioonid saavad mehitud ETA ringkondadele usaldusväärsetel inimestega. Kuna praegu on neid usaldusväärseid ääretult vähe, siis vajame tungivalt, et kõik need, kes meile kamba poole hoi-avad, ennast viibimatult teataksid. Meie anonüümsetest tingitult ei ole võimalik meile kirjutada ega telefoneerida. Sellepärast palume, et soovijad lihtsalt pistaksid pea voodi alla ja teatak- sid oma nime, aadressi ja positsiooni, mida keegi soovib täita.

Eesti rahval on vanasõna, et pörsast ei osteta kotis. Praegu on aga olukord, et uued tegelased ei ole avalikult teada ja kar- ta võib, et rahvas neid sugugi ei usalda. Sellepärast meie ärg- mine bulleetaani, järjekorras nr. 5, mis jällegi ilmub kulukas paljundustehnikas ja levitatakse pöranda alt, kavatses pörsad kotist välja tuua ja neid avalikult tutvustada. Siis võib alustada aplauside ja hurraa-hüüetega. Ette tänades lahke kaasabi ja usalduse eest.

Reedel, 13. novembril 1964

ETA väljaandjad.

BEST AVAILABLE COPY

BEST AVAILABLE COPY

VABA EESTLANE. laupäeval, 14. novembril 1964 — Saturday, Nov. 14, 1964

J. Pahapill Vabadusfondi esimeheks

RVN uus juhatus pidas esimese koosoleku

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu Üldkoosolekul valitud RVN uus juhatus pidas möödunud nädalal esimese koosoleku, kus jaotati ametid ja arutati tegevuskavali küsimusi. RVN abiesimeesteks valiti koosolekul I. Heinsoo ja H. Lupp, sekretäriks prof. O. Träss, abisekretäriks K. Meilpoom, laekuriks H. Jõe, abilaekuriks peasekretär E. Salurand, kuna J. Pahapill ja R. Toijäid ametita liikmeiks. RVN juhatuse esindajaks Montreolis abiesimehe õigustes on A. Lahtik. Juhatusliige J. Pahapill kinnitati ühtlasi Vabadusfondi komisjoni esimeheks.

RVN liikmelt dr. Vello Sootsilt, kes teaduslikul ülesandel on asunud aastaks ajaks Prantsusmaale, oli saanud teada, et ta lahku RVN koosseisust, kuna ta eemaloleku tõttu ei saa võtta RVN tegevusest.

Juhatus võttis V. Sootsi lahkumisteadaande teadmiseks ja kutsus RVN liikmeiks järgmise kandidaadid Toivo Millani.

Koosolekul esitas senine E. Kultuurarhiivi juhataja K. Eerme kirjaliku avalduse arhiivi juhataja kohalt lahkumiseks. Vabastades K. Eerme Kultuurarhiivi juhataja kohalt avaldas juhatus temale tänu arhiivi organiseerimise eest. Kultuurarhiivi hooldajaks kuni uue juhataja leidmiseni määrati RVN peasekretär E. Salurand. Arhiivis tehakse üleandmisega ühenduses täielik inventuur.

Juhatus koosolekul arutati lähemalt Vabadusfondi tegevusega ühenduses olevad küsimused. Otsustati korraldada võidutähtede aktsioon, nagu on olnud igal aastal, kuid aktsiooniga alata alles pärast pühade perioodi.

Koheselt läheb käiku jõulutervituste vahendamise aktsioon. Otsustati ka Madridi „Eesti Vabaduse Hääle“ heaks toetusi koguda, alustades sellega uuel aastal. „Eesti Vabaduse Häälele“ informatsioonimaterjalide ja muu kaastöö saatmine tehti ülesandeks informatsioonikomisjoni esimehele E. Salurannale.

Üldkoosoleku otsusega juhatusle ülesandeks tehtud uurimiskomisjoni moodustamise küsimuses arutati mitmesuguseid komisjoni moodustamisega ja ülesandega seoses olevaid probleeme. Komisjoni moodustamine ja komisjoni ülesannete lähem kindlaksmääramine jäeti juhatus järgmiseks koosolekuks.

RVN juhatus pidas vajalikuks koostöö loomise Kanada eestlaskonna ajaloo koostamiseks Kanada Eesti Liidu algatusel moodustatud ajaloo komisjoniga, kuna komisjonile ülesandeks seatud töö on paremini läbiviidav lihedas koostöös RVN-uga ja RVN-juures asuva E. Kultuurarhiiviga.

laupäeval, 14. novembril 1964 — Saturday, Nov. 14, 1964

RVN selgitab

Jäädess kindlaks põhimõttele, et eesti ühiskonna ja selle poolt demokraatlikel alustel loodud organisatsioonide arusaamad väärikusest ja aususest ei luba laskuda poleemikasse anonüümsete laimulevitajatega, leiab RVN-u juhatus siiski vajaliku olevat avalikkust informeerida järgmisest:

1) Üldkoosolek 31. okt. s. a. võttis vastu (ühegi vastuhäälta) järgmise resolutsiooni:

„Juhatusle ülesandeks teha deklaratsioonide ja tööle rakendada kolmeliikmeline uurimiskomisjon, ülesandega materjale koguda nn. ETA büllետääni koostamise, kirjastamise ja levitamise ning sellega kaasnevate sosislamis- ja ähvarduskampaaniate kohta, ja kogutud andmed juhatusle esitada vajalike järelduste tegemiseks selles, et oleks kaitsitud Kanada eestlaskonna terviklikkus ja RVN-ku selles keskesinduse hea nimi ja solidaarsus“.

Järelikult, komisjoni töö hõlmab ka ähvarduskirju ja sosislamiskampaaniat.

2) Hääletamine üldkoosolekul 25. aprillil 1964, mille tulemustele vihjates kaheksa RVN-ü liikme rahvuslik usaldatavus on seatud küsimusmärgi alla, võeti ette peamiselt protseduuri-küsimuse selgitamiseks, nimelt — kas on vajadust hääletusele panna resolutsioon, milles esiletoodud põhimõtted praeguse koosseisu avakoosolekul septembris 1963 juba sõnaselgelt heaks kiidetud? Kaheksa liiget (Jõe, Kareda, Pahapill, pr. Herma, pr. Põts, Träss, pr. Kõva

ja Pärkma) arvasid, et vajadust pole samu üldtunnustatud põhimõtteid igal koosolekul uuesti deklaratsioonide, ja kinnitasid samaaegselt koosoleku ees, et nad on sisuliselt resolutsiooni poolt. Seega olid sisuliselt resolutsiooni poolt kõik koosolekust osavõtjad ning sündmuse teadlikult vales valguses esitamine on ilmne laim.

3) Karl Eerme teatas tagasiastumisest kultuurarhiivi juhataja kohalt üldkoosolekul 31. okt. ja dokumenteeris oma lahkumist vasta-va avaldusega ja võtmete üleandmisega juhatus esimesel koosolekul 5. nov., kus vastutavaks arhiivi eest kuni uue juhataja leidmiseni määrati peasekretär E. Salurand.

4) Kallaletung Eesti Vabariigi konsul Joh. Markusele on ehitatud nn. „suure vale“ taktikale, mis ei vääri sisulist õiendamist ja on vaid uueks tõenduseks sellest, et kallaletungijad ei tegutses eesti ühiskonna huvides. Meie kõikide usaldus, tunnustus ja lugupidamine kuulub endiselt konsul J. Markusele.

5) ETA väljaandjate üritamine levitada laimutrikiseid eesti äride ja asutuste kaudu on süütute kaasmaalaste sissevedamine konspiratsioon, mille paljastamisel ka levitaja kui kaassüüdlane seaduslikku vastutust võib kanda. Ühiskonna ja iseenda huvid kaitseks tuleks sellistest katsetest teatada RVN-ü büroole.

Eesti ühiskonna lammutajad

Sellest on möödunud nüüd ligemale poolteist kuud kui okupeeritud Eestist saabus N. Liidu delegatsioonil koosselus Torontosse kehva välimusega, sandaaildesse, baretti ja külunud mantlisse rõvastatud mees — nõukogude eesti kirjanik Rudolf Sirge. Sellel mehel õnnestus siin kontakti võtta mõningate Torontos elavate eesti kirjanikkudega, mille tulemusena mõnedki meie hulgast kaotasid mõneks ajaks pea ja kaine mõtlemisvõime, sattudes paanikasse, mis veel praegugi ei ole täielikult vaibunud. Selle paanika raamides toimus suur põrandaaluste lendlehtede kampaania meie ajalehtede, meie keskorganisatsioonide, meie asutuste ja meie tuntud tegelaste vastu, mida täiendasid sihtlikult lendu lastud kuulujutud, milledest paljud, kandsid kommunistide inspiratsiooni kulunud templit. Mõned meie hulgast läksid isegi nii kaugemale, et nad hakkasid üldise lahmimise hoos ja poliitiliste kirgede keerises oma isiklike arveid õiendama ja oma vastaseid igasuguste vahenditega mardama. Tõele eu andes — ollme nagu peata kuked, kes veristasid üksteist tegajärgedele mõtlemata.

Meie oleme R. Sirge vastuvõtmise kohta juba varem oma seisukoha avaldanud ja ei hakka seda käesolevas artiklis enam kordama. Ajajooksul on ka meie ühiskond esialgsest ärevusest tõlunud ning on jõudnud eesilasele omase kainusega arusaamisele, et meie ei saa endale lubada sisemise võitluse ja meie organisatsioonide ja institutsioonide loastamise luksust, kuna see vilks paratamatult vastu meie eesti ühiskonna kiirele hävingule, mis on venelaste ja nende agentide peamiseks eesmärgiks. Kaalukamad meie hulgast on jõudnud veendumusele, et meie ei saa ühe vaheluhtumi või tehtud vea pärast hakata kogu oma elu lammutama, kõiki juhtivaid inimesi maha tegema ning suure vaevaga pikkade aastate jooksul rajatud ja ülesehitatud asutusi likvideerima.

Kahjuks ei ole üks grupp Toronto eestlasti jõudnud samale veendumusele ja jätkavad põrandaaluste lendlehtede kaudu oma ässituskampaaniat ning meie tuntud ja lugupeetud inimeste, meie ajakirjanduse ja keskasutuse mustamist ja lammutamist, kasutades sealjuures kõige mustemat ja ala-

lumet taktikat, mis on aastakümneid olnud kommunistide kaubamärgiks. Eelmises lendlehes püüdsid lendlehtede levitajad halba varju heita pr. Johanna Pätsi nimele ning viimases bülletäänis suunatakse oma laimukampaania valang Torontos Eesti Vabariiki esindavale auväärsele konsul Johannesele Markusel.

Meie ei kavatse laskuda selliste madalale pinnale, et meie hakka oma lehe veergudel valdama anonüümsete lendlehtedega ja ümber lökkama nende veergudel esitatud lapsikult serveeritud valeandmeid. Olukord nõuab siiski, et meie peame juhtima eesti ühiskonna tähelepanu selle laimukampaania peamiste eesmärkidele, mis üksikisikute mustamise kaudu taotlevad meie institutsioonide ja asutuste hävitamist ning seega kogu organiseeritud pagulaskonna likvideerimist.

Kuigi lendlehtede autorid püüavad oma eesmärgi maskeerida, on igale tähelepanelikule lugejale selge, et rünnaku peakii on suunatud eesti ajalehtede, Rahvusliku Välisvoitluse Nõukogu, Toronto Eesti Ühispanga ja Torontosse rajatud Eesti Konsulaadi vastu. Toronto eesti ühiskonnas on need tähtsamad asutused ja institutsioonid ja meie ühise elu kandetajad, millel on suured ülesanded eestlaskonna koostöökimisel ja eestluse säilitamisel. Nende asutuste ja institutsioonide hävinemisel seisaksime paratamatult organiseeritud eesti ühiskonna varemetel. Meil ei pruugi vist eriti alla kriipsutada, et nende varemete vahel jalutamine on kõige suuremaks naudinguks kommunistlikele võimumeestele ja nende agentidele.

Lendlehtede koostajad ja levitajad on seni kartnud päevavalgust ning on eelistanud edasi jääda anonüümseteks, mis kindlustab neile vastutustundetu mudalooimise. Arvestades sihikindla eesti ühiskonna lõhkumise plaanidega ja eesti asutuste vastu suunatud kampaaniaga on meil põhjust oletada, et nende bülletäänide taga ei selsa mitte ainult grupike elust pettunud ja oma seamatuse ning tegu võimetuse tõttu ühiskondlikust elust kõrvale jäänud lõõgimehi, vaid ka punaste agente, kes kasutavad ära lendlehtede levitajate kergeusklikkuse ja pimedat viha

oma huvides ja rakendavad nad lammutamistööle oma looksupolitena.

Mida varem eesti ühiskond Torontos selle mädapalse oma kehast välja opereerib, seda kiiremini saame taas hakata elama oma normaalset ja ülesehitavat elu. Nende meeste paljastamine ei tohiks olla eriti raske ülesanne, sest kõik andmed lasevad oletada, et lendlehtede koostajad istuvad siin ja seal eesti organisatsioonides ja kasutavad ilmselt ühta suuremat eestlaste kartoteeki, mille abil nad oma laimukampaania laialt levitavad. Kas ei oleks juba aeg, et meie asutused ja organisatsioonid oma koosselgus põhjalikult läbi sõeluvad ja siin töötava Tassi osakonna — Eesti Telegraafi Agentuuri — teadlikud või ebateadlikud kaastöölised paljastavad? Eesti ühiskond ei saa endale lubada, et ta elab ühe grupi kergemeelsete ja vastutustundetute inimeste terrori all, kellele mustamiskampaania ületab igasugused piirid ja kes tegutsevad ilmselt punaste agentide klassikaliste instruksioonide ja näpunäidete järele.

Meile on tähtis meie range hoiak kommunismi ja selle rezhimi esindajate suhtes, kuid samal ajal on eluliselt oluline ka meie suhtumise meie oma organisatsioonidesse, institutsioonidesse ja asutustesse. Kui meie vaatame ükskõiksest pealt oma ühiskonna järkjärgulist lammutamist, siis oleme ise selles lõhkumistöös kaudsest teataval määral kaastöödlased, mida meile tulevikus kunagi ei andostata.

K. A.

BEST AVAILABLE COPY

BEST AVAILABLE COPY

VABA EESTLANE, laupäeval, 28. novembril 1964 — Saturday, Nov. 28, 1964

Tim Bucki propagandaaparatuur tegevuses

RVN-i juhatus kinnitas juhised uurimiskomisjonile

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatuse koosolekul möödunud nädalal lahendati organisatsioonilisi küsimusi ja olid arutusel mitmesugused tegevuskavalsed küsimused. Koosolekul kinnitati RVN rahvuspoliitilise komisjoni esimeheks RVN abiesimees H. Lupp ja juriidilise komisjoni esimeheks RVN liige Ed. Riisna. Ohtlasi kinnitati väliskomisjoni, Informatsioonikomisjoni ja Vabadusfondi komisjoni koosseisud. Juhatus kinnitas juhised uurimiskomisjoni töös, mille moodustamine tahtis juhatusel ülesandeks RVN üldkoosoleku otsusega.

Juhatusel koosolekul tehti teatavaks eestlastele hiljuti saadetud uut liiki anonüümsete kirjade ilmsiks tulek Torontos. Nende anonüümsete kirjade sisu vastab täielikult Kanada kommunistide juhi Tim Bucki poolt mõni aeg tagasi Tallinnas viibimisel teatatud propagandaaktsiooni liinide — Toronto eestlasi kutsutakse Nõukogude Eestit külastama või sinna „ümber asuma“. RVN juhatus otsustas võtta lähemale selgitamisele, kui laialdaselt on eestlased neid kirju saanud.

RVN juhatus palub anonüümseid kokkutsumise kirju saanud isikuid sellest informeerida RVN bürood, et RVN saaks selgitada kirjade saatmise allikat ja astuda samme kaasmeelaste kaitseks.

Koosolekul selgitati ka mõningaid R. Sirge Torontos käimisega ühenduses olevaid küsimusi ja otsustati avaldada RVN juhatuse selgitus mõnes küsimuses.

Balti Liidu esimees H. Kullango andis koosolekul ülevaate Ottawas 8. ja 9. novembril toimunud suuremast konverentsist, mis korraldati Kanada 100 aasta juubeli pidustusteks ülekanadalise Rahvus-kultuurilise Nõukogu moodustamiseks. H. Kullango esindas konverentsil peale Balti Liidu ka Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu. Konverentsist võtsid osa nii Kanada kultuuriliste organisatsioonide kui rahvusgruppide keskorganisatsioonide esindajad. Konverentsil viibis ja esines sõnavõtuga kodakondsuse ja immigratsiooniminister R. Tromblay, kes käsitas Kanada kultuurilist mitmepalgelisust.

Konverentsil otsustati moodustada 27-likuline Kanada Rahvus-

kultuuride Nõukogu (The Canadian Folk Arts Council) ja samasugused nõukogud moodustatakse ka provintssides, kus eriti rahvusgruppidele on võimalik vastavate nõukogude tööst suurema osatähtsusega osa võtta.

Koosolek võttis teatavaks 3. Eesti Päevade üldkogu otsuse, millega 3. Eesti Päevade puhastuluist määrati Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogule toetuseks \$600.— Juhatus avaldas 3. Eesti Päevade organisatsioonile selle toetuse eestlõpsist ära.

RVN juhatuse ja Balti Liidu koostööl otsustati koostada praeguste välispoliitiliste tendentside taustal märgukiri Kanada valitsusele, mis esitatakse Balti keskkorraldusorganisatsioonide poolt Balti Liidu kaudu. Märgukirja kavandi välja-töötamine tehti ülesandeks RVN väliskomisjonile.

Koosolekul kinnitati juhised uurimiskomisjonile, mille ülesandeks on koguda ja dokumenteerida faktilist materjali nn. ETA bülljetääni koostamise, kirjastamise ja levitamise kohta, bülljetääni sisusse tungimata, samuti ähvarduskirjade saatmise kohta. Andmete kogumine toimuks vabatahtlikkuse ja usalduslikkuse põhimõttel, Kanadas kehtivaid seadusi rangelt austades. Komisjon võib ära kuulata isikute suulisi seletusi, võtta vastu kirjalikke seletusi, toimetada vaatlusi, koguda asitõendeid. Ära kuulata ekspertide arvamusi, jne.

Kogutud materjal, mille konfidentsiaalsus peab olema rangelt peetud, antakse juurdluse lõppedes aastava akti põhjal üle RVN-i juhatusel, kes selle läbi töötab ja kokkuvõtte juurdluse tulemustest üldkoosolekule esitab.

Viimase kompetentsi kuulub avalikkuse informeerimine ja muude järelduste tegemine, mis vajalikud Kanada eestlaskonna terviklikkuse ja RVN-i hea nime ja solidaarsuse kaitseks.

Mida teadis H. Pärkma Sirge külaskäigust

Juhatuses oli arutusele küsimus, mida teadis esimees H. Pärkma R. Sirge külaskäigu kohta. Kokkuvõtte H. Pärkma seletusest ja varem teatavaks võetud K. Eerme avaldusist on järgmine: K. Eermelt esmasp. 21. sept. hommikul talle minekul juhuslikul kohtumisel kuuldu põhjal teadis H. Pärkma, et Torontos viibib kirjanik R. Sirge, kellega K. Eerme kavatses kokku saada. H. Pärkma ei teadnud midagi sellest, mis oli juhtunud eelmisel päeval ja mis tegelikult kavas oli esmaspäeva õhtuks. Informatsiooni sündmuse kohta, mida tunneme R. Sirge intsidendina, andis K. Eerme kolmapäeval, 23. sept. RVN peasekretäri-le, kes omakorda äsjast ette kandis esimehele, kes korralduse tegi kokku kutsuda juhatus, ja nõuda K. Eermelt aruande esitamist. RVN juhatuse erakorraline koosolek toimus esmasp., 28. sept. õhtul.

Sellel koosolekul, millest osa võtsid ka E. Heine (tolleaegne abiesimees) ja O. Jürima (tolleaegne rahvuspoliitilise komisjoni esimees), esitas K. Eerme nõutud aruande.

Intsidenti hukkamõistetv otsus tehti üksmeelselt ja ka lahendus K. Eerme osas — tagasiastumine juhatuselt — aktsepteeriti kõikide koosolekute poolt olles.